

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Beschouwingen over de wet van 11 april 1936, waarbij de regering gemachtigd wordt de invoer van vreemde ontuchtige publicaties te verbieden

Rede uitgesproken door de Heer F. STRYCKMANS, Advocaat Generaal bij het Hof van Beroep te Brussel, op de plechtige openingszitting van het Hof, op 1 september 1958.

Sedert meer dan twee en twintig jaar is in voege getreden de wet van 11 april 1936 waarbij de Koning gemachtigd wordt het binnenbrengen in België van vreemde ontuchtige publicaties te verbieden, dit bij een in Raad van Ministers overgelegd besluit.

Nadat het Staatsblad van 18 en 19 mei 1936 deze wet had afgekondigd, publiceerde dit van 4 juni 1936 het koninklijk besluit van 12 mei 1936, genomen in uitvoering van art. 1, alinea 2, dezer wet : krachtens dit koninklijk besluit wordt de lijst der publicaties wier invoer in België zou verboden worden, ter kennis van het publiek gebracht door haar afkondiging in het Staatsblad. De Minister van Binnenlandse Zaken wordt gelast met de uitvoering van dit besluit.

Reeds de 29e mei 1936 werd het eerste koninklijk besluit getroffen waarbij de invoer van verschillende vreemde publicaties verboden werd.

Sindsdien hebt U menigmaal de gelegenheid gehad de straffen voorzien door art. 2 der wet van 11 april 1936 toe té passen.

Het is dan ook geenszins mijn bedoeling de grondbeginselen die de toepassing van dit artikel beheersen, uiteen te zetten.

Enkel wil ik er U aan herinneren dat de Hoven en rechtbanken, zetelend in correctionele zaken, aan wie vervolgingen op grond der kwestieuze wetgeving onderworpen worden, zich niet te bekommeren hebben om het punt te weten of de betrokken vreemde publicaties, wier invoer verboden werd wegens haar ontuchtig karakter, al dan niet ontuchtig zijn.

De beoordeling van haar ontuchtig karakter werd inderdaad aan de Ministerraad voorbehouden.

In zijn aanvullend verslag namens de Kamercommissie voor de Justitie en de burgerlijke en strafrechtelijke wetgeving, schrijft immers de h. Sinzot : « Het gaat hier niet om door de rechtbank uitspraak te laten doen over de zedelijkheid of de onzedelijkheid van een publicatie. De Ministerraad beslist in hoogste aanleg : hij verbiedt een publicatie; dientengevolge is de invoer

er van met handelsoogmerk of tot verspreiding, de verkoop, de tekoopstelling, de verspreiding er van een misdrijf.»

En verder schrijft hij : « De rechtbanak heeft noch het verbod, noch de publicatie, welke bedoeld wordt te beoordelen. Zij moet vaststellen dat de publicatie in weerwil van het verbod, verkocht of verspreid wordt. En daarin ligt gans het misdrijf» (1).

Aldus uit zich de h. Sinzot.

Deze zienswijze beantwoordt volkomen aan de wil van de wetgever van 1936 (2).

Van het ogenblik dat de Hoven en rechtbanken geen uitspraak moeten vellen over de al dan niet ontuchtige aard der publicatie, kan het misdrijf geen persmisdrijf uitmaken, en is de bevoegdheid van het Assisenhof uitgesloten.

De overtreders der wet van 11 april 1936 zullen dan ook steeds gedagvaard worden voor de correctionele rechtbank of, in geval van aanneming van verzachtende omstandigheden, voor de politierechtbank.

Hier ligt dus een grondig verschil tussen het misdrijf beoogd door de wet van 11 april 1936 en dit voorzien door art. 383 van het Strafwetboek.

Vervolgingen gesteund op art. 383 van het Strafwetboek zijn immers van de bevoegdheid van de Assisenhoven van het ogenblik dat ze een persmisdrijf beogen, t.t.z. wanneer zij slaan op de verspreiding van geschriften die gedrukt zijn of weergegeven worden bij middel van een procédé dat met de drukpers gelijk staat, wanneer deze verspreiding het voorwerp zelf is van het misdrijf en wanneer de verspreide gedrukte geschriften de uitdrukking bevatten van een gedachte, van een opinie of van een gevoel waarvan het al dan niet plichtig karakter door de rechter dient beoordeeld te worden. (3).

Van het ogenblik dat de verspreiding van dergelijke gedrukte geschriften deze voorwaarden verenigt en tevens deze van art. 383 van het Strafwetboek, gaat het om een persmisdrijf dat, overeenkomstig art. 98

der Grondwet, slechts aan de jury kan onderworpen worden.

Vervolgelingen gesteund op de wet van 11 april 1936 en op de koninklijke besluiten ter harer uitvoering genomen, betreffen integendeel nooit persmisdrijven, vermits de gedachten, opinies of gevoelens, in de getroffen publicaties geuit, niet door de rechter dienen beoordeeld.

Ze zijn steeds van de bevoegdheid van de correctionele rechtbank onder voorbehoud van contraventionalisatie van het misdrijf bij aanneming van verzachtende omstandigheden.

In de economie der wet van 11 april 1936 is het dus de Ministerraad die de gedachten, opinies en gevoelens voorkomend in de hem onderworpen publicaties, beoordeelt, en zo hij ze ontuchtig acht, een preventieve maatregel van verbod tot invoer treft.

Indien ik hier deze omstandigheden heb willen onderlijnen, dan is het omdat ik eerst en vooral wens te onderzoeken waarom de wetgever van 1936 aan de Ministerraad de beoordeling heeft voorbehouden van het al dan niet ontuchtig karakter der vreemde publicaties die hem zouden onderworpen worden met het oog op hun verbod tot invoer, om daarna over te gaan tot een overzicht der vraagstukken die de magistraten van het openbaar ministerie zullen dienen op te lossen telkens hen een vreemde ontuchtige publicatie onderworpen wordt, die enerzijds vatbaar is voor een verbod tot invoer en waarvan de verspreiding anderzijds valt onder toepassing van art. 383 van het Strafwetboek.

Indien ik U voorstel deze twee gedachtenorden te onderzoeken, dan is het omdat sedert enkele tijd een zekere onrust schijnt ontstaan te zijn tot zelfs in de schoot van de magistratuur, in verband met de houding aangenomen door het openbaar ministerie in de strijd tegen de onzedelijkheid zoals deze laatste zich veropenbaart, namelijk ter gelegenheid van de verspreiding in het Rijk van ontuchtige boeken en tijdschriften.

De eerste vraag die aldus dient onderzocht is de volgende :

Waarom heeft de wetgever van 1936 aan de Ministerraad de beoordeling voorbehouden van het al dan niet ontuchtig karakter der vreemde publicaties die hem zouden onderworpen worden ? Waarom heeft hij ze onttrokken aan de Hoven en rechtbanken ?

Voorzeker is het in een aanzienlijke mate wegens de economie zelf door deze wet in het leven geroepen : het treffen van een preventieve maatregel impliceert een tussenkomst, niet van de rechterlijke macht, maar van de uitvoerende macht.

Men kan zich anderzijds moeilijk voorstellen dat, nadat de uitvoerende macht zou beslist hebben dat een vreemde publicatie ontuchtig is, om aan deze beslissing een verbod tot invoer vast te knopen, de rechterlijke macht op haar beurt nog zou kunnen verklaren dat deze vreemde publicatie geenszins ontuchtig is, en op grond hiervan een betichte zou vrij spreken, dit steeds binnen het kader ener zelfde wet.

Maar er is meer : inderdaad er blijkt uit de parlementaire debatten dat één der voornaamste bezorgdheden van de ruime meerderheden die in Kamer en Senaat het wetsontwerp stemden (4), geweest is, mits de beoordeling van het al dan niet ontuchtig karakter van vreemde publicaties aan de Ministerraad op te dragen, vervolgingen voor de Assisenhoven te voorkomen en zulks wegens de nadelen aan deze vervolgingen verbonden.

Bovendien mag men aannemen dat, althans in de Senaat, zelfs onder degenen die tegen de wet stemden, er waren die dezelfde bezorgdheid hadden vervolgingen voor het Assisenhof te voorkomen. (5).

De debatten die de stemming der wet van 11 april 1936 in de Senaat voorafgingen, laten alleszins toe met zekerheid te verklaren dat namelijk de h. H. Rolin, die tegen het wetsontwerp stemde, aldus handelde omdat de beoordeling van het al dan niet ontuchtig karakter der publicaties door het wetsontwerp toevertrouwd werd aan de Ministerraad, wijl Senator Rolin verkoos deze beoordeling toe te vertrouwen aan een Commissie wier reden van bestaan zou geweest zijn adviezen uit te brengen nopens het al of niet ontuchtig karakter der vreemde publicaties die haar zouden onderworpen worden.

Welke zijn, voor de wetgever van 1936, de ernstige nadelen die, in zake verspreiding van met de zeden strijdige publicaties, verbonden zijn aan vervolgingen vóór de Assisenhoven, en die dus deze vervolgingen als ongewenst doen voorkomen.

Men kan ze als volgt samenvatten :

1^e nadeel : de vertraging gebracht aan de uitoefening der openbare actie, dit wegens het ingewikkeld karakter van vervolgingen voor de Assisenhoven;

2^e nadeel : de brede publiciteit die dergelijke rechtspleging medebrengt, publiciteit die niet zal vermeden worden door de behandeling der zaak met gesloten deuren, en die bijzonder ongewenst is van het ogenblik dat het gaat om vervolgingen uit hoofde van de verspreiding van druksels die ontuchtig of strijdig met de goede zeden zijn;

3^e nadeel : het gevaar van vrijspraak, voortspruitend namelijk uit het feit dat de aandacht van de jury gemakkelijk kan afgeleid worden van het voorwerp zelf der vervolgingen om zich te hechten aan gegevens die nu eens buiten de vervolgingen liggen, dan eens vreemd zijn aan de beoordeling van het haar onderworpen druksel, of om zich hoofdzakelijk te concretiseren rondom de persoonlijkheid van de wetsovertreder (6).

Eindelijk dient nog vermeld, en ditmaal gaat het om een nadeel verbonden niet alleen aan vervolgingen voor het Hof van Assisen maar aan alle repressieve vervolgingen wanneer men ze stelt tegenover de voordelen die preventieve maatregelen vertonen : de betrekkelijk geringe draagkracht van een sanctie toegepast, in de soort van zaken waarover we het thans hebben, vooral, daar waar de zedelijke hygiene van het land vergt dat spoedig een radicale maatregel zou getroffen worden strekkende tot de voorkoming van het kwaad.

De nadelen die ik opsomde en die de aandacht van de wetgever gaande maakten, zijn dezelfde als deze die de h. Procureur-generaal Meyers onderzocht in de redevoering die hij de 1° oktober 1924 hield op de plechtige openingszitting van het Hof van Beroep te Luik, redevoering waarin hij de bestrijding der pornographie behandelde, dit ter gelegenheid van een interpellatie die plaats had gehad in de Kamer van Volksvertegenwoordigers in de maand April van hetzelfde jaar (7).

Te dier gelegenheid onderlijnde de h. Procureur-generaal Meyers op treffende wijze de zware moeilijkheden die de parketten ontmoeten wanneer ze, slechts gewapend met art. 383 van het Strafwetboek — sindsdien aangevuld door de wet van 14 juni 1926 — de zedeloosheid dienen te bestrijden zoals deze zich uit namelijk door de verspreiding van al dan niet gedrukte schriften, beelden of prenten die strijdig met de goede zeden zijn.

Binnen het kader zijner algemene uiteenzetting, drong hij voornamelijk aan op de nadelen gehecht aan vervolgingen telkens de inbreuk op art. 383 van het Strafwetboek zich veropenbaart door een persdelict dat aan de jury dient onderworpen (8).

In de loop der debatten die betrekking hadden op de wet van 11 april 1936, signaleerden de leden der Wetgevende Kamers die een overwegend deel namen aan deze besprekingen, nu eens deze, dan weer eens gene dezer nadelen, om steeds te komen tot het besluit dat wegens deze nadelen het verkieslijk was aan de Ministerraad veeleer dan aan een jury — die nochtans bevoegd blijft in geval van vervolgingen op grond van art. 383 van het Strafwetboek ingesteld — de zorg over te laten te oordelen nopens het ontuchtig karakter ener vreemde publicatie.

Ter staving dezer bewering moet ik mij beperken U enkele passages der parlementaire debatten aan te halen, die mij in dit opzicht als bijzonder kenschetsend voorkomen.

Ik meen niet te uit hun verband met het geheel te rukken, mits ze van dit geheel af te zonderen, noch aldus hun echte draagwijdte te verdraaien.

Ik heb er aan gehouden meest al deze passages in hun oorspronkelijke tekst te citeren uit vrees, door vertaling, al de schakeringen van de oorspronkelijke tekst, niet weder te geven.

Ter zitting der Kamer van Volksvertegenwoordigers van 4 december 1935, zette de h. Kamiel Huysmans op breedvoerige wijze zijn zienswijze uiteen betreffende het aan de Kamer onderworpen wetsontwerp.

Na gewezen te hebben op het bestaan, in de grootsteden, van werkelijke opslagplaatsen van publicaties die met de letterkunde niets gemeens hebben, vroeg hij zich af wat men diende te verstaan door het woord « ontuchtig ». In dit opzicht, verklaarde hij namelijk :

« Qui songe à interdire le transport des Contes de La Fontaine ? Qui songe à interdire le transport du Cantique des Cantiques ? C'est donc l'interprétation du mot « obscène » qui est dangereuse. Mais nous avons des garanties. Nous avons une première garantie qui est indiquée dans le projet de loi : C'est le Conseil des Ministres. Cette mesure est sage. Je préfère le Conseil des Ministres à tout autre collègue. Tout d'abord il a sa responsabilité. Mais il y a autre chose : Nous avons le droit d'interpellation et de contrôle. »

De toenmalige minister van Justitie, de h. Soudan, trad deze zienswijze volkomen bij.

Ter zitting van 19 Maart 1936, nam de h. Kamiel Huysmans andermaal deel aan de besprekingen en verklaarde hij : « Sous le régime actuel, le mal se répand à cause de la procédure » en hij belichtte deze bewering wanneer, antwoordend aan de h. Jennissen, een tegenstrever van het ontwerp, hij verklaarde dat de rechtspleging voor het Assisenhof te ingewikkeld is en te gemakkelijk leidt tot vrijspraken, om ernstige resultaten te kunnen afwerpen (9).

Op de zitting van 2 april 1936, de enige die de Senaat wijdde aan de wet, vatte Eerwaarde Pater Rutten de zienswijze van de h. K. Huysmans als volgt samen (10) :

« Le Bourgmestre actuel d'Anvers qui ne me paraît pas disposé à transformer notre métropole en béguinage, a reconnu lui-même que dans de nombreuses librairies de la Métropole on trouve des publications à bon marché qui constituent un danger permanent pour la santé morale et physique de la jeunesse. Et il ajouta, ce qui est l'évidence même : « Dans le cas qui nous occupe, mieux vaut l'intervention des ministres que celle des magistrats parce qu'on n'en

finira jamais s'il faut continuer à recourir à la procédure en Cour d'Assises pour réprimer toutes les brochures malsaines qu'on répand dans le pays ».

« Et je ne parle même pas de la publicité dangereuse » verklaarde Senator Rutten « qu'implique la procédure en Cour d'Assises. Aucun de nous n'ignore que la perspective de cette publicité empêche trop souvent les magistrats de poursuivre des oeuvres qu'ils jugent condamnables ».

En de h. P. E. Janson steunde deze zienswijze in de volgende onderbreking : « C'est une réclame pour l'oeuvre que d'être condamnée par le jury de la Seine ».

In de redevoering die hij nadien uitsprak betreffende het wetsontwerp waarvan hij samen met de h. Pierlot in 1934 de auteur geweest was toen hij Minister van Justitie was, stelde de h. P. E. Janson zich de vraag « Mais pourquoi, dira-t-on, ne laissez-vous pas agir les parquets ? » en hij beantwoordde deze vraag als volgt :

« Il suffit de causer avec des magistrats pour apprécier les difficultés pratiques considérables que représente une poursuite : la mobilisation de la Cour d'Assises pour condamner un ouvrage; surtout que l'accusé se présente parfois sous un aspect plus ou moins intéressant » (11).

Ten einde te voorkomen dat beroep zou moeten gedaan worden op de lange, ingewikkelde en onzekere rechtspleging vóór het Hof van Assisen, vergde de heer P. E. Janson een radicale maatregel, t.t.z. de beoordeling van het ontuchtig karakter der vreemde publicaties, door de Ministerraad, wiens beslissing zich zou uiten in een koninklijk besluit van verbod tot invoer.

Dit was de zienswijze van degene die in 1934 in zijn hoedanigheid van Minister van Justitie, het initiatief van het wetsontwerp genomen had.

De heer Soudan, Minister van Justitie in 1936, trad deze zienswijze hier ook volledig bij.

Ik zal er mij toe beperken in dit opzicht een passage van zijn redevoering in de Senaat aan te halen (12).

« Lorsqu'il s'agit d'appliquer les articles 383 en suivant du Code pénal, le tribunal correctionnel est compétent s'il s'agit d'images (13).

« Dès qu'il s'agit au contraire d'un écrit, c'est la Cour d'Assises qui doit se prononcer. Celle-ci est composée de douze braves gens, car ce sont douze honorables citoyens qui vont juger. Ils jugeront comme un conseil des Ministres, comme des fonctionnaires, comme ceux qui ont à protéger la jeunesse et sa moralité. Mais en Cour d'Assises, vous aboutirez très souvent à des acquittements parce que, comme M. Janson vient de vous le dire, il y a toutes sortes d'à côtés, parce que très souvent l'éditeur ou le vendeur n'ont pas lu l'ouvrage incriminé, parce que toutes sortes de considérations feront que le coupable ne sera pas puni. »

Deze voorbeelden volstaan, meen ik, om U te overtuigen dat de wetgever van 1936 zeer diep beïnvloed werd door de nadelen die hij beschouwde als verbonden aan vervolgingen voor de Assisenhoven.

Wat eindelijk betreft het voordeel dat er in bestond, benevens de bestaande repressieve maatregelen, een preventieve maatregel in te voeren, werd dit voordeel onderlijnd door de auteurs van het wetsontwerp, de Ministers P. E. Janson en Pierlot, wanneer ze in de memorie van toelichting die het wetsontwerp voorafging, schreven :

« Ook tegenover strafbare publicaties heeft het invoerverbod zijn nut : dergelijke publicaties mogen zonder twijfel in België niet straffeloos worden verspreid. Doch bij gemis aan verbodsbepalingen op het

invoeren, kan het verspreiden er van in het algemeen slechts verhinderd worden door een strafrechtelijke vervolging uit hoofde van de aard zelve der publicatie. Het kan gebeuren dat deze vervolging slechts wordt ingespannen wanneer het geschrift reeds is verspreid» (14).

Het gaat hier voorzeker om de opinie van de Ministers die het wetsontwerp indienden. Maar er blijkt wel degelijk uit de voorbereidende werken der wet dat het parlement eveneens van oordeel geweest is dat, vermits vervolgingen voor het Assisenhof geenszins voorkomen dat het schrift een ruime verspreiding zou kunnen bekomen alvorens een veroordeling zou kunnen bereikt worden, aan deze toestand diende verholpen.

* * *

Het is opzettelijk dat ik passages geciteerd heb van interventies in de debatten van vooraanstaande parlementsleden behorende tot verschillende partijen. Deze interventies dienen dan ook beschouwd als de weerspiegeling van de mening van brede lagen der bevolking. Al deze parlementsleden namen op belangrijke wijze deel aan de debatten betreffende het wetsontwerp dat de wet van 11 april 1936 zou worden.

Uit hun interventies dient afgeleid dat indien de beoordeling betreffende het karakter ener vreemde publicatie aan de Ministerraad werd toevertrouwd o.m. ten einde vervolging voor de Assisenhoven te voorkomen, deze bekommernis één der voornaamste bekommernissen van de wetgever van 1936 geweest is.

Men zou zich immers niet kunnen indenken dat de leden der twee Kamers die aan de stemming der wet deelnamen, dit aspect uit het oog zouden kunnen verloren hebben. Dit aspect heeft ongetwijfeld een doorslaande rol gespeeld in de geest dergenen die de wet stemden, en die in de beide Kamers een ruime meerderheid vertegenwoordigden.

Men mag bovendien aannemen, zoals reeds gezegd, dat dit aspect de aandacht weerhouden heeft niet alleen van degenen die in de Senaat de wet stemden, maar dat bovendien zekere dergenen die tegen de wet stemden, even wantrouwig waren ten overstaan van vervolgingen ingeleid voor een Assisenhof.

Het behoort vooreerst, in dit opzicht, de overwegingen na te gaan die in de Kamer van Volksvertegenwoordigers ontwikkeld werden door de leden dezer Kamer die het ontwerp bestreden.

Hun redenering kan als volgt samengevat worden: «Indien het besproken wetsontwerp niet ongrondwettelijk is, in deze zin dat de persvrijheid behoort tot de rechten die enkel aan de Belgen gewaarborgd zijn en dat enkel vreemde publicaties blootgesteld zijn aan een verbodsmaatregel, blijft nochtans dat een verbod tot invoer van vreemde publicaties in een zekere mate de herinvoering van een preventieve censuur medebrengt. Welnu, deze censuur zal in werkelijkheid uitgeoefend worden, niet door de Ministerraad, maar door een ministerieel ambtenaar».

Twee citaten zullen dergelijke vrees illustreren:

De 4e december 1935, verklaarde de heer Marcel Henri Jaspas in de Kamer van Volksvertegenwoordigers:

«Mais comment ferez-vous la distinction infiniment difficile entre l'art et la pornographie? Qui décidera? Les Ministres? Mais non, ce seront les fonctionnaires car les Ministres n'auront pas le temps de lire toutes les publications mises en cause. En fait, les fonctionnaires seront juges et ils jugeront selon leur opinion politique» (15).

De 19e maart 1935 verklaarde van zijn kant de heer Jennisen in dezelfde Kamer:

«Je ne dis pas que ce projet de loi est inconstitutionnel, je dis qu'il est insolite, qu'il est contraire à toutes nos habitudes. Qu'est-ce, en effet, qu'il y a au fond de la Constitution concernant la liberté de la presse? Quelle est la juridiction à laquelle elle est soumise? C'est la juridiction de la Cour d'Assises.

» Or, cette juridiction est supprimée par le projet de loi actuel en ce qui concerne les publications étrangères. Le projet est donc tout à fait insolite. La Cour de Cassation, par un arrêt du 12 mai 1930, considère comme délit de presse toute infraction résultant de la pensée coupable d'un écrit imprimé et publié. Voilà donc notre sauvegarde: c'est la Cour d'Assises qui doit juger de l'existence de ce délit» (16).

En gewagend daarna van de kwestie der beraadslaging van de Ministerraad, verklaarde hij:

«Voilà donc la première hypothèse: Les ministres délibèrent toutes affaires cessantes, sur les publications étrangères. En fait, cela ne se passera pas ainsi. C'est un fonctionnaire, un monsieur inconnu, un homme de bureau qui sera chargé de l'examen des publications étrangères».

En hij besloot:

«Ce travail appartient à la magistrature. A chacun son métier» (17).

De Commissie voor Binnenlandse Zaken van de Senaat die zich de 1° april 1936 verenigd had (18) heeft deze beschouwingen onderzocht en is er niet ongevoelig aan gebleven.

In zijn verslag schrijft de h. Misson, verslaggever dezer Commissie: «Leden uwer Commissie, ofschoon gekant tegen de verspreiding van ontuchtige publicaties, wierpen op, zoals men het in de Kamer had gedaan, met welke ernstige bezwaren in hun ogen het invoeren zou gepaard gaan van een preventieve censuur in België». En verder: «Doch, daar men niet inziet hoe in de praktijk de Ministerraad de tijd zou vinden om alle verdachte publicaties die, onder allerlei benamingen welke achtereenvolgens gewijzigd worden, uit den vreemde komen, na te zien, wenst uw Commissie dat hij er zich niet zou bij beperken één of verscheidene ambtenaren te gelasten hem daarover verslag uit te brengen. Veeleer verkiest zij dat hij deze opdracht zou toevertrouwen aan een beperkte Commissie die bij voorbeeld zou kunnen voor de helft uit parlementsleden en voor de helft uit kunstenaars en letterkundigen samengesteld zijn, en waarin de verschillende meningen zouden vertegenwoordigd zijn».

En eindelijk: «Uw Commissie achtte het overbodig daarover een amendement in te dienen dat de verzending voor de Kamer zou voor gevolg hebben, en bijgevolg de onmogelijkheid voor lang tot een besluit te komen.

«Daarom beperkt zij er zich bij hieromtrent een geruststellende verklaring van de Regering te vragen.»

Aldus de verslaggever van de Senaatscommissie in zijn verslag van 2 april 1936.

Er weze hier aangestipt dat het Staatsblad van 23 april 1936 het koninklijk besluit van 13 april 1936 zou publiceren, dat de ontbinding der Wetgevende Kamers en de bijeenroeping der Kiescolleges bevatte.

Ter zitting van de Senaat van 2 april 1936, was het verslag waarvan ik zoëven uittreksels voorlas, nauwelijks uitgedaald geworden wanneer de debatten aanvingen.

Ik heb U reeds uittreksels voorgelezen der redevoeringen uitgesproken in de loop dezer debatten, name-

lijk door Eerw. Pater Rutten, de h. P. E. Janson, en de h. Soudan, allen voorstanders van het wetsontwerp.

De h. Catteau, tegenstander van het ontwerp, ontwikkelde er van zijn kant de zienswijze die reeds in de Kamer van Volksvertegenwoordigers uiteengezet geweest was door de hh. Marcel Henri Jaspar en Jennissen.

Hij verklaarde namelijk : « A mon avis, la question relève des parquets, des magistrats et nullement du Conseil des Ministres » (19), hetgeen betekent dat de h. Catteau boven de beoordeling van de Ministerraad, deze van het Assisenhof verkoos, van het ogenblik dat het om een persdelict ging.

De h. Henri Rolin, integendeel, stelde een amendement voor waarbij de oprichting voorzien werd van een consultatieve Commissie die er zou toe geroepen worden advies uit te brengen aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken betreffende het karakter der vreemde publicaties die haar zouden onderworpen worden en waarvan de samenstelling en de rechtspleging zouden dienen geregeld te worden door een koninklijk besluit. Volgens dit amendement zouden de rechten der verdediging voor deze Commissie dienen geëerbiedigd te worden (20).

De heer Rolin schijnt dus ook wantrouwig gestaan te hebben tegenover de jury van het Assisenhof; dergelijk wantrouwen kwam rond dit tijdstip overigens ook elders dan in het Parlement tot uiting (21).

Indien de heer Rolin dus tegen het wetsontwerp stemde, kan hieruit niet afgeleid worden dat hij de zienswijze van zijn collega, de heer Catteau, deelde.

U hebt kunnen vaststellen dat de Senaatscommissie, alhoewel ze er van afzag een amendement in te dienen om de reeds opgegeven redenen, nochtans aan de regering een geruststellende verklaring gevraagd had betreffende de wijze waarop de betrokken publicaties zouden onderzocht worden.

De heer Soudan, Minister van Justitie, verklaarde in dit verband in de Senaat (22) :

« Quelle garantie le projet offre-t-il? M. Rolin a parlé des droits de la défense. Y en a-t-il une meilleure que celle-ci :

» Le projet prévoit qu'un arrêté royal déterminera les conditions dans lesquelles les intéressés connaîtront les interdictions, c'est-à-dire que dès que l'on aura pris une décision d'interdiction, le Parlement en sera avisé. Peut-on concevoir meilleur moyen de défense que le recours au Parlement où députés et sénateurs seront sollicités de défendre ceux qui seraient frappés injustement. »

Het spreekt vanzelf dat indien een Parlements lid moest van oordeel zijn dat de regering het inzicht van de wetgever van 1936 zou miskennen, niet door overdreven strengheid, maar door zich te breed te tonen naar zijn mening, t.t.z. mits te verwaarlozen de invoer van vreemde, opvallend ontuchtige publicaties te verbieden, dit parlements lid eveneens de regering des-aangaande zou kunnen interpellieren.

Dit recht is onafscheidelijk van het toezicht dat de Wetgevende Macht uitoefent op de werkzaamheden der Uitvoerende Macht.

Ik meen aldus te mogen besluiten dat de wetgever van 1936 klaarblijkelijk de voorkeur gegeven heeft aan de Ministerraad ten nadele van het Assisenhof, om het al dan niet ontuchtig karakter ener vreemde publicatie te beoordelen, en dat hij het hoofdzakelijk gedaan heeft om reden der nadelen van uiteenlopende aard die vervolgingen voor het Assisenhof vertonen.

De mogelijkheid de regering te interpellieren indien

deze misbruik zou maken van de wet van 11 april 1936, heeft anderzijds eveneens de bijzondere aandacht van diezelfde wetgever gaande gemaakt.

Het is voorzeker niet zonder belang hier na te gaan welk gebruik de regeringen van kwestige wet gemaakt hebben.

Vóór de 2° wereldoorlog nam de regering drie koninklijke besluiten onderscheidenlijk de 19° mei 1936, de 19° december 1936 en de 21° juni 1937 (23).

Deze koninklijke besluiten troffen 24 vreemde tijdschriften.

Gedurende de bezetting kon de wet van 11 april 1936 niet toegepast worden daar de regering zich in den vreemde bevond.

Na de bevrijding werden vijf besluiten, ondertekend door de Prins Regent, afgekondigd onderscheidenlijk in 1948, 1949 en 1950, wyl zes koninklijke besluiten achteraf afgekondigd werden onderscheidenlijk in 1952, 1953 en 1954. Het laatste is gedagtekend van 10 april 1954 (24).

Deze elf besluiten gepubliceerd sedert de bevrijding van het grondgebied, slaan op negen en dertig tijdschriften en op negen en zestig boeken, hetzij in het geheel op 108 vreemde publicaties.

Sedert het in voege treden der wet, hetzij sedert 22 jaar, werden aldus 132 publicaties tot de invoer verboden (25).

Ik meen mij niet te vergissen wanneer ik verklaar dat tot op heden, de regeringen die elkaar opgevolgd hebben, niet geïnterpelleerd werden in het Parlement betreffende het gebruik dat ze gemaakt hebben van de wet van 1936 (26).

Het weze mij veroorloofd, alvorens het tweede deel dezer uiteenzetting aan te vatten, U de dubbele vraag te onderwerpen die ik mij gesteld heb bij het nagaan van de voorbereidende werken der wet.

Indien het ontwerp, dat tot deze wet uitgroeide, niet op het einde ener legislatuur aan het Parlement ware onderworpen geweest, zou alsdan de Senaatscommissie die het door de Kamer van Volksvertegenwoordigers gestemd ontwerp te onderzoeken had, de wens die zij uitte, niet geconcretiseerd hebben in een amendement?

En indien dergelijk amendement ware ingediend geweest op een ogenblik waarop men niet met haast diende te werk te gaan, zou alsdan dergelijk amendement niet aanzienlijke kansen gehad hebben, aangenaam te worden?

Ik meen beide vragen bevestigend te mogen beantwoorden.

Wat alleszins vaststaat is dat, indien de oprichting ener consultatieve Commissie door de wet van 11 april 1936 ware voorzien geweest, een ruimere meerderheid althans deze wet zou gestemd hebben.

En voorzeker had de oprichting van dergelijke Commissie heel wat voordelen geboden.

Ik herinner U aan de wens geuit door de Senaatscommissie die verklaarde niet in te zien hoe in de praktijk een Ministerraad tijd zou vinden om, bij schorsing van alle andere zaken, te beraadslagen betreffende vreemde publicaties ten einde te bepalen of zij al dan niet ontuchtig zijn, en, zo ja, hun invoer in België derhalve te verbieden.

Verliezen we anderzijds niet uit het oog dat hetgeen de wetgever evenals de regering in 1936 beoogd heeft, is het tot stand brengen van een maatregel van zedelijke hygiene die tevens op doortastende en op snelle wijze zou ingrijpen.

De taak ener regering is zwaar. Sedert 1936 is ze nog zwaarder geworden. Een Ministerraad dient het hoofd te bieden aan moeilijke, ingewikkelde vraagstuk-

ken, die mettertijd steeds talrijker en steeds meer uiteenlopend worden.

Ten huidigen dage, nog minder dan in 1936, kan men zich dus indenken dat een Ministerraad alle andere zaken zou schorsen, om te beraadslagen over de noodwendigheid de invoer te verbieden van deze of gene vreemde publicatie die hem onderworpen werd ten einde na te gaan of zij werkelijk ontuchtig is.

Dergelijke taak valt integendeel, wel degelijk in de bevoegdheden ener Commissie die niet alleen zich enkel met dergelijke aangelegenheden zou in te laten hebben maar die, overeenkomstig de wens der Senaatscommissie, enkel zou samengesteld geweest zijn uit vertegenwoordigers van verschillende opinies, die aldus een gemiddelde der openbare mening zou weerspiegeld hebben en die onder haar leden zou gerekend hebben de meest gezaghebbende vertegenwoordigers van onze literaire en artistieke middelen.

Ten einde te voorkomen dat dergelijke Commissie zou dralen bij het uitbrengen van haar advies, zou het volstaan hebben dat het koninklijk besluit dat ze zou ingericht hebben, benevens ieder effectief lid, een plaatsvervangend lid zou voorzien hebben voor de gevallen waarin het effectief lid zou belet zijn, en bovendien dat aan deze Commissie een betrekkelijk korte termijn ter uitbrenging van haar advies zou opgelegd geweest zijn.

Zou men zich een regering kunnen indenken die, zich bevindende voor een advies ener dergelijke Commissie, advies strekkende tot het treffen van een verbod tot invoer van een vreemde publicatie, hieraan geen gevolg zou gegeven hebben?

De oprichting van dergelijke commissie had nog een ander aanzienlijk voordeel geboden. Ik behoud mij voor het verder aan te duiden, nadat ik namelijk het tweede deel dezer uiteenzetting zal ontwikkeld hebben betreffende namelijk de problemen die het openbaar ministerie te onderzoeken heeft telkens hem een vreemde publicatie onderworpen wordt, kunnende enerzijds aanleiding geven tot vervolgingen op grond van art. 383, al. 1 en 3, van het Strafwetboek, en zijnde anderzijds vatbaar voor een verbod tot invoer.

In dit verband wil ik eerst en vooral de weerslag onderzoeken die de wet van 11 april 1936 gehad heeft op de toepassing van art. 383 van het Strafwetboek.

Deze wet oefent praktisch geen weerslag uit op vervolgingen gesteund op dit artikel van het Strafwetboek telkens deze vervolgingen van de bevoegdheid zijn der correctionele rechtbanken, t.t.z. van het ogenblik dat het niet gaat om vervolgingen die een persmisdrijf betreffen.

Welnu, het gaat niet om een persmisdrijf telkens de daden beteugeld door art. 383 betrekking hebben op publicaties die slechts strijdig zijn met de goede zeden wegens de prenten die ze bevatten, hetzij ze enkel prenten bevatten, hetzij ze, benevens met de goede zeden strijdige prenten, bovendien een gedrukte tekst bevatten die van strafrechtelijk standpunt uit, niet vatbaar is voor kritiek (27).

Kunnen anderzijds aan de correctionele rechtbanken onderworpen worden, de vervolgingen die enkel de prenten ener publicatie beogen, wijl deze prenten op zichzelf strijdig zijn met de goede zeden, abstractie gemaakt van de tekst, niettegenstaande deze tekst eveneens strijdig is met de goede zeden (28).

In al deze gevallen wordt de veroordeling, uitgesproken door de correctionele jurisdictie, zodra ze kracht van gewijsde verworven heeft, ter kennis van het Ministerie van Justitie gebracht, dit overeenkomstig de bestaande ministeriële onderrichtingen (29).

De Minister van Justitie zal aldus kennis nemen van de publicaties, zo Belgische als vreemde overigens, die door de Hoven en rechtbanken strijdig met de goede zeden worden geacht door een in kracht van gewijsde gegane veroordeling.

Wat betreft de vreemde publicaties aldus definitief beoordeeld als strijdig met de goede zeden, zullen de procureus-generaal bij de Hoven van Beroep er bovendien zorg voor dragen de bijzondere aandacht van de Minister van Justitie te vestigen op diegene die wegens de uitgesproken veroordeling, onbetwistbaar voorkomen als dienende het voorwerp uit te maken van een koninklijk besluit van verbod tot invoer.

De Minister van Justitie zal aldus in de gelegenheid zijn zijn collega van Binnenlandse Zaken, gelast met de uitvoering van het koninklijk besluit van 12 mei 1936, op de hoogte te stellen der correctionele veroordelingen betreffende vreemde publicaties, veroordelingen uitgesproken wegens de er in voorkomende prenten strijdig met de goede zeden.

Wanneer het integendeel gaat om een vreemde publicatie die slechts strijdig met de goede zeden is wegens haar gebruikte tekst, t.t.z. wanneer vervolgingen op grond van artikel 383 van het Strafwetboek enkel aan het Assisenhof kunnen onderworpen worden omdat de elementen van een persmisdrijf voorhanden zijn (30), zou men zich moeilijk kunnen voorstellen dat het inzicht van de wetgever van 1936, zoals dit inzicht blijkt uit de voorbereidende werken waarover ik heb uitgewijd, de magistraten van het openbaar ministerie zou onverschillig laten wanneer zij te beslissen hebben of ja dan neen de vervolgingen aan het Assisenhof dienen onderworpen.

Voorzeker, indien ze zich enkel stellen op een strikt juridisch standpunt, kunnen zij beweren dat de economie der wet van 11 april 1936 vreemd is aan vervolgingen gesteund op artikel 383 van het Strafwetboek (31).

Indien zij integendeel aannemen dat hetgeen belang heeft de bestrijding der zedeloosheid is, dit door het aanwenden der best aangepaste middelen, zullen zij rekening houden met het feit dat in de ogen van de wetgever van 1936, het nut der wet van 11 april 1936 o. m. ligt in het feit dat het verbod tot invoer een snellere en meer doeltreffende belemmering is voor de verspreiding der beoogde publicaties, dan wel de rechtspleging voor de Assisenhoven.

Ze kunnen, dunkt mij, geenszins over het hoofd zien al de nadelen die deze rechtspleging medebrengt, nadelen die niet alleen door de wetgever van 1936 onderlijnd werden, maar betreffende dewelke een eminent magistraat, de heer Procureur-generaal Meyers, reeds in 1924 beschouwingen ontwikkelde die precies dezelfde zijn als deze achteraf in het Parlement uitgebracht.

Zij zullen bovendien rekening dienen te houden met de omstandigheid dat het risico ener vrijspraak door het Assisenhof verergerd wordt wanneer het gaat om de verspreiding van vreemde publicaties, waarvan de voornaamste schuldigen — de auteur, de drukker, de uitgever — vreemdelingen zijn die, wijl ze in den vreemde verblijven, niet kunnen bereikt worden, zodat de vervolgingen niet hoger kunnen opklimmen dan tot de verspreiders die na de uitgever komen (32).

Het is dan ook niet te verwonderen dat sedert het in voege treden der wet van 11 april 1936, alleen het Assisenhof der provincie Brabant nog te kennen had van één enkele vervolging uit hoofde van inbreuk op artikel 383 van het Strafwetboek, dit gedurende de bezetting. Het arrest dat dit Assisenhof de 14° juni

1941 uitspraak, verklaarde 27 publicaties strijdig met de goede zeden.

Veeleer dan langdurige en wisselvallige vervolgingen in te stellen voor de Assisenhoven, hebben de procureurs-generaal verkozen de aandacht te vestigen van de regering, met het oog op het treffen van een verbod tot invoer, op de vreemde publicaties strijdig met de goede zeden, hierbij in aanmerking nemend dat dergelijke verbodsmaatregel, zijnde een preventieve maatregel, beter dan een strafrechtelijke sanctie van aard is het kwaad te bestrijden.

Dit 1° probleem zijnde aldus « in abstracto » opgelost, stelt zich een 2° probleem, dit « in concreto ».

Alvorens aan de Minister van Justitie een bepaald boek of een bepaald tijdschrift over te maken met een voorstel tot het nemen, door tussenkomst van de Minister van Binnenlandse Zaken, van een koninklijk besluit van verbod tot invoer in de Raad der Ministers overgelegd, zal de procureur-generaal noodzakelijkerwijze dienen over te gaan tot een appreciatie die, in zekere gevallen, als bijzonder kies kan voorkomen.

Hij zal zich alsdan de vraag moeten stellen of dit boek of dit tijdschrift wel degelijk ontuchtige passages bevat in de zin beoogd door de wetgever van 1936.

In zijn aanvullend verslag uitgebracht in naam der Kamercommissie voor de Justitie en de burgerlijke en strafrechtelijke wetgeving (33), wijst de heer Sinzot er op, hierbij Litré aanhalend, dat ontuchtig of voor de eerbaarheid aanstotelijk is, « wat openlijk de eerbaarheid kwetst ».

Het verslag der Senaatscommissie voor Binnenlandse Zaken, opgesteld door de heer Misson, verklaart van zijn kant dat de beoogde publicaties deze zijn welke « ophitsingen tot ontucht en meestal tot de meest ergerlijke » bevatten (34).

Na gewag gemaakt te hebben van het verslag van de heer Sinzot, verklaarde Eerw. Pater Rutten in de Senaat: « Les publications que nous voulons atteindre sont exclusivement celles dont les images et le texte constituent, à toute évidence, des provocations et des initiations à la débauche et à des vices innombrables » (35).

Het was overigens geenszins noodzakelijk te verklaren dat, indien de wetgever heeft willen treffen de vreemde publicaties die ongetwijfeld een provocatie tot of een inwijding in de ontucht uitmaken, hij eveneens heeft willen treffen deze die tot onnoembare ondeugden aanzetten of in onnoembare ondeugden inwijden.

Het begrip omsloten in het hoedanigheidswoord « ontuchtig » dat door de wetgever van 1936 aangenomen werd, schijnt wel degelijk overeen te stemmen met dit der uitdrukking « strijdig met de goede zeden » die voorkomt in artikel 383 van het Strafwetboek.

De wetgever van 1936 heeft overigens niet in de onwetendheid kunnen verkeren van wat rechtsleer en rechtspraak aanzien als zijnde strijdig met de goede zeden.

Hij is voorzeker niet onwetend geweest van wat Nypels en Servais desaan gaande schreven. Artikel 383 van het Strafwetboek besprekend, verklaren deze auteurs: « Notre texte vise les écrits et les images contraires aux bonnes mœurs, c.à.d. obscènes, de nature à surexciter les passions sensuelles ».

Overigens, wanneer men de begripsomschrijving na gaat gegeven door de rechtsleer aan hetgeen « strijdig is met de goede zeden », begripsomschrijving die door de rechtspraak overgenomen werd, stelt men vast dat deze begripsomschrijving deze vervoegt die door de wetgever van 1936 aan het door hem gebruikte woord « ontuchtig » (in het Frans « obscène ») gegeven werd.

Zijn volgens de rechtsleer strijdig met de goede zeden de publicaties « die de openbare eerbaarheid kwetsen » (36), « die van aard zijn de sensuele hartstochten op te zwepen » (37), « die van aard zijn de geest aan te zetten tot liederlijkheid, tot geilheid en tot ontucht » (38).

Sedert de wet van 11 april 1936 in voege getreden is, zijn de Hoven en de rechtbanken er menigmaal toe gebracht geworden te omschrijven wat, overeenkomstig artikel 383 van het Strafwetboek, strijdig is met de goede zeden. Zij hebben het soms gedaan in termen overeenstemmend met deze aangewend door de wetgever van 1936 ter omschrijving van wat hij als « ontuchtig » beschouwde.

Het zal volstaan in dit opzicht aan de halen twee arresten uitgesproken door de 14° kamer van uw Hof, het eerste de 14° juli 1951, in zake Scott en consorten, een vonnis bevestigend van de correctionele rechtbank te Brussel van 12 december 1950, het tweede de 7° januari 1956, uitspraak doende op beroep ingesteld tegen een vonnis der correctionele rechtbank te Charleroi van 8 juli 1955 (39).

In deze beide zaken waarover de 14° kamer van uw Hof te kennen had, ging het om inbreuken op art. 383 van het Strafwetboek verwezenlijkt door de projectie van cinematographische films.

De twee voornoemde arresten in de Franse taal opgesteld beschouwen als vallend onder de toepassing van art. 383 van het Strafwetboek en derhalve als strijdig met de goede zeden, « hetgeen van aard is bij de toeschouwers de begeerte en de smaak tot liederlijkheid op te wekken », « ce qui est propre à éveiller chez les spectateurs le désir et le goût de la débauche ».

Komen deze termen niet helemaal overeen met deze gebezigd door Senator Rutten « la provocation à la débauche », alsook met deze in het verslag der Senaatscommissie: « de ophitsingen tot ontucht », in het Frans « les excitations à la débauche ».

Ik meen te kunnen afleiden uit deze citaten dat de rechtsleer, hierin gevolgd door de rechtspraak, aan de uitdrukking « strijdig met de goede zeden » van art. 383 van het Strafwetboek, dezelfde betekenis geeft als deze die de wetgever van 1936 hechtte aan het hoedanigheidswoord « ontuchtige » dat hij uiteindelijk aangewend heeft ter vertaling van het woord « obscène » (40).

Laten we nochtans aanstippen dat het verslag der Commissie voor Binnenlandse Zaken van de Senaat van 2 april 1936 vermeldt: « Worden aldus alleen bedoeld de publicaties welke met kunst noch literatuur iets gemeens hebben, doch enkel ophitsingen zijn tot ontucht en meestal tot de meest ergerlijke » (41). Deze termen stemmen overigens overeen met deze aangewend door de verslaggever der Commissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de h. Sinzot, wanneer hij, om de publicaties aan te duiden waarvan men de invoer in België wilde voorkomen, schreef: « Het gaat hier over deze schandelijke geschriften waarin zelfs niet het geringste spoor van literatuur te vinden is, maar pornographie in woord en beeld » (42).

Heeft de wetgever van 1936 aldus willen de kennen geven dat aan de letterkundige, aan de kunstenaar, alles toegelaten is in naam der kunst?

« De goede zeden », « de kunst », ziedaar wel bij uitmuntendheid begrippen die uiteraard veranderlijk zijn en die bovendien alle nauwkeurigheid missen.

In zijn openingsrede van 1 oktober 1924 had de h. Procureur-generaal Meyers reeds aangestipt hoezeer het soms moeilijk is de grens te trekken tussen deze twee begrippen, hoezeer zij onbepaald zijn en veranderen van het éne tot het andere tijdperk (43).

De uiteenzetting van de h. M. H. Jaspar, gedaan in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, en waarvan ik U reeds een passage voorlas, ligt in de lijn derzelfde beschouwingen daar waar hij namelijk de vraag stelde hoe men het zeer moeilijk onderscheid zou maken tussen de kunst en de pornographie.

Van zijn kant verklaarde de h. Rolin ter zitting van de Senaat dd. 2 april 1936 : « Il y a les cas certains, mais il y les cas douteux » (44).

Indien men aanneemt dat de wetgever van 1936 van het verbod tot invoer heeft willen uitsluiten de publicaties die een letterkundig of een artistiek karakter bezitten, zal nog dienen onderzocht of dit letterkundig of artistiek karakter daadwerkelijk is. Dezelfde vraag zal zich overigens stellen wanneer men zich beroept op de wetenschappelijke bedoelingen ener publicatie die voor verbod tot invoer zou kunnen in aanmerking komen.

Een vermeend letterkundig, artistiek of wetenschappelijk doel zou een publicatie niet immuniseren tegen een verbod tot invoer, evenmin als het deze publicatie zou doen ontsnappen aan strafrechtelijke vervolgingen.

Voorzeker zijn de gevallen waarin geen twijfel kan bestaan de meest talrijke. Er zijn er nochtans waar de beoordeling van de werkelijke toedracht van een tekst of van een prent vatbaar zal zijn voor betwisting.

Welnu, het behoort aan het openbaar ministerie in de eerste plaats hierover een eerste oordeel te vellen.

Dit moge volstaan om U aan te tonen hoe kies het tweede vraagstuk is dat een procureur-generaal zal op te lossen hebben alvorens aan de Minister van Justitie te suggereren een koninklijk besluit van verbod tot invoer te verwekken.

In zijn openingsrede betreffende de repressie der pornographie haalde de heer Procureur-generaal Meyers een overweging aan, alsdan uitgebracht door een journalist, in verband met een verdict van een Assisenhof dat opschudding had verwekt, en met de interpellatie die er het gevolg van was.

Deze journalist bewees zijn werkelijkheidszin wanneer hij schreef dat « een procureur-generaal die, alvorens zijn vorderingen te ondertekenen, zevenmaal zijn dossier herleest en zeven maal zijn pen in zijn inktpot rondraait, een wijze is ».

De procureur-generaal die, alvorens aan de Minister van Justitie een suggestie over te maken ten einde een bepaalde vreemde zogezegde wetenschappelijke, letterkundige of artistieke publicatie te doen verbieden tot de invoer, zou voorzeker geen wijze zijn indien hij dezelfde voorzorgen niet nam.

Hij zal des te meer voorzichtigheid aan de dag leggen, naar mate hij de termen van de verslaggevers der Commissies van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en van de Senaat niet uit het oog zal verliezen, termen volgens dewelke de kunst en de letterkunde buiten de toepassing vallen der wet van 11 april 1936.

Hij komt aldus te staan voor moeilijkheden van beoordeling op een gebied waarin de vergissingen van appreciatie voor de hand liggen, waarin met zeer uiteenlopende gegevens dient rekening gehouden, waarin gematigdheid hoofdzaak is.

Eindelijk kom ik tot het derde probleem dat de aandacht van de procureur-generaal zal weerhouden op het ogenblik dat hij zich zal afvragen of een bepaalde publicatie ja dan neen dient overgemaakt aan de Minister van Justitie met een voorstel tot toepassing van artikel 1 der wet van 11 april 1936.

Hij moet zich eveneens de vraag stellen wat er gebeuren zal indien de regering moest oordelen dat deze

publicatie niet ontuchtig is en dat ze derhalve niet dient getroffen door een verbod tot invoer. Een dergelijke eventualiteit zal in het bijzonder zijn aandacht weerhouden wanneer het gaat om een twijfelachtig geval.

Bij mijn weten is het nog niet voorgevallen dat een regering een procureur-generaal mededeelde dat ze als niet ontuchtig beschouwde een publicatie die door deze magistraat aan de Minister van Justitie was overgemaakt geworden met het oog ze tot de invoer te doen verbieden.

Indien nochtans een regering weigerde de invoer te verbieden van een vreemde publicatie omdat ze deze als niet ontuchtig beschouwt zouden alsdan de parketten nog vervolgingen kunnen inspannen tegen diegenen die, in strijd met artikel 383 van het Strafwetboek, ze zouden invoeren, uitstellen, verkopen of verspreiden, of ze zouden aangekondigd hebben door welkdanig publiciteitsmiddel, in de voorwaarden voorzien door ditzelfde artikel 383.

In de mercuriale die hij de 15^e september 1936, bij de plechtige openingszitting van uw Hof uitsprak, verklaarde de heer Procureur-generaal Hayoit de Termicourt dat het essentieel karakter van het openbaar ministerie de onafhankelijkheid is, onafhankelijkheid, verklaarde hij, tegenover de Hoven en rechtbanken, onafhankelijkheid eveneens, althans in een ruime mate, tegenover de regering (45).

Overgaande tot het onderzoek der kiese vragen die de onafhankelijkheid van het openbaar ministerie tegenover de regering en meer in het bijzonder tegenover de Minister van Justitie doet oprijzen, (46) werd hij er toe gebracht te besluiten dat, indien overeenkomstig art. 274 van het Wetboek van strafvordering, de Minister van Justitie opdracht kan geven aan een procureur-generaal vervolgingen in te spannen (47), indien het hem behoort over de uitoefening van de openbare actie toezicht uit te oefenen, zich rekenschap te doen geven over de daden van het openbaar ministerie, de procureurs-generaal te helpen door zijn raadgevingen, ja zelfs ze te aanzeken zekere bepaalde vervolgingen niet in te stellen zonder hem er over gerefereerd te hebben, opdat hij ze zou voorlichten, hen te herinneren, zo hij het nodig acht, aan de algemene richtlijnen hunner wettelijke zending en tegen hen op te treden indien ze slecht hun functies vervullen, er nochtans geen enkele wettekst bestaat die aan de Minister van Justitie uitdrukkelijk noch zelfs impliciet het recht toekent aan de procureurs-generaal te verbieden de actie uit te oefenen die de Natie hen opgedragen heeft, noch het recht de leiding dezer actie zelf uit te oefenen (48).

Na aldus de wettelijke teksten die deze stof beheersen nagegaan te hebben, ging de h. Procureur-generaal Hayoit de Termicourt over tot het onderzoek der ministeriële omzendbrieven wier bestaan aangevoerd wordt door degenen die beweren aan de Minister van Justitie de macht toe te kennen de uitoefening der openbare actie te verbieden. Hij toonde aan, in dit opzicht, dat men enkel uit deze ministeriële omzendbrieven kan afleiden dat het advies van de Minister van Justitie bijzonder dient in acht genomen wanneer het gaat om een vervolging wegens het begaan van een politiek misdrijf. (49).

Hij citeerde eindelijk de eigen woorden van de Minister van Justitie, de h. Masson, in de Kamer van Volksvertegenwoordigers uitgesproken de 5^e mei 1922, wijl alsdan het recht tot tussenkomst van de Minister van Justitie andermaal werd geëvokeerd, om te besluiten dat de regering zelf zich zonder voorbehoud

heeft aangesloten bij de enige juiste interpretatie die onze wetgeving kan bekomen, zijnde deze volgens dewelke de Minister van Justitie aan het openbaar ministerie niet kan verbieden vervolgingen uit te oefenen (50).

Wat meer in het bijzonder de inbreuk op art. 383 van het Strafwetboek, die een persmisdrijf uitmaakt, betreft, verwees hij naar de ministeriële omzendbrieven dd. 18 oktober 1880 en 2 maart 1896.

Hieruit blijkt dat op dat gebied het openbaar ministerie er geenszins toe gehouden is de Minister van Justitie op de hoogte te houden van de vervolgingen die het zou menen te moeten instellen, maar hem slechts dient in te lichten nopens de uitslag van dergelijke vervolgingen (51).

Geen enkele ministeriële omzendbrief nodigt dus de procureur-generaal uit het advies van de Minister van Justitie in te winnen alvorens vervolgingen op grond van art. 383 van het Strafwetboek te bevelen.

Een eerste besluit dringt zich dan ook op: indien een regering moest van oordeel zijn dat een bepaalde vreemde publicatie die haar onderworpen werd ingevolge een suggestie van de procureur-generaal die ze als ontuchtig beschouwde, niet ontuchtig is, zou deze beoordeling van de uitvoerende macht het openbaar ministerie niet beroven van het recht vervolgingen in te stellen op grond van art. 383 van het Strafwetboek, noch derhalve van het recht deze publicatie te onderwerpen hetzij aan het Assisenhof indien het gaat om een persmisdrijf, hetzij aan de correctionele rechtbank indien het om geen persmisdrijf gaat.

Indien dus de appreciatie van de regering niet bindend kan zijn voor de procureur-generaal, lijdt het nochtans geen twijfel dat, wanneer de Minister van Justitie aan de procureur-generaal dergelijke mening van de regering zal mededelen, hij er gans rechtmatig kan toe gebracht worden de procureur-generaal tot voorzichtigheid aan te zetten en hem in dit opzicht te wijzen op de beschouwingen die er de regering toe brachten de kwestieuze publicatie niet als ontuchtig te beschouwen.

Het hoeft geen betoog dat, in geval de procureur-generaal de beslissing zou nemen alsdan de zaak voor het Assisenhof te brengen, de verdediging die kennis zou gehad hebben van de zienswijze der regering, deze zou kunnen in het debat werpen en aldus de risico's van vrijpraak, over wier nociviteit alleman akkoord is, zou vermeerderen.

Uit vervolgingen in die voorwaarden ingespannen zou nochtans een meer ernstige toestand kunnen ontstaan: deze vervolgingen zouden inderdaad in volle licht stellen een meningsverschil bestaande tussen de uitvoerende macht enerzijds, de rechterlijke macht anderzijds.

Dergelijk gevaar werd bespeurd door de opsteller van het artikel gepubliceerd onder de initialen M.D. in het Journal des Tribunaux van 9 februari 1936, onder de titel « A propos du projet de loi sur l'importation de publications étrangères » (52) wanneer deze schreef: « Est-il souhaitable sinon pour le régal d'une poignée d'ironistes que prononçant sur le même objet, deux pouvoirs, l'exécutif et le judiciaire, puissent offrir le spectacle de leurs décisions contradictoires pareillement souveraines ».

Het is precies wanneer vervolgingen zouden ingesteld worden nadat de regering zou van oordeel geweest zijn dat de kwestieuze publicatie, in haar ogen, niet ontuchtig is, en wanneer deze vervolgingen zouden aanleiding geven tot een veroordeling dat dit meningsverschil openlijk zou ten toon gespreid worden.

Het is dan ook in dit opzicht dat men eens te meer moet betreuren dat de wens geuit door de Commissie voor Binnenlandse Zaken van de Senaat, er toe strekkende een consultatieve Commissie op te richten, en dat het amendement van de heer H. Rolin, in zoverre het voorzag dat een koninklijk besluit van verbod tot invoer slechts zou kunnen genomen worden op conform advies ener dergelijke Commissie, geen werkelijkheid geworden zijn.

Immers, indien dergelijke Commissie een advies had uitgebracht strekkende tot het invoerverbod van een vreemde publicatie, zou men zich moeilijk hebben kunnen voorstellen dat een regering zich zou onthouden hebben een desbetreffende verbodsmaatregel te treffen.

Indien anderzijds het amendement van de heer Rolin in de wet ware ingelast geworden, en indien de Consultatieve Commissie van oordeel geweest was dat de haar onderworpen vreemde publicatie niet ontuchtig was, zou de uitvoerende macht geen koninklijk besluit van verbod hebben kunnen treffen.

Indien alsdan, spijs het advies dezer Commissie, de procureur-generaal vervolgingen had doen instellen en hierop een veroordeling ware uitgesproken, zouden noch deze vervolgingen, noch deze veroordeling, het bestaan hebben kunnen openbaren van enig meningsverschil tussen de uitvoerende macht en de rechterlijke macht (53).

In feite ware aldus vermeden geworden het schouwspel van twee tegenstrijdige en nochtans even soevereine beslissingen (54).

(1) Parl. Besch. Kamer 1935-46, nr 44.

(2) Zie nl. Parl. Hand. Kamer 4 december 1935 en meer in het bijzonder de verklaringen van de h. Brunet, blz. 124 en 127.

(3) Zie Pand. périod. 1938, blz. 395 en vlg., voornamelijk blz. 397, de vorderingen weergevend van de h. Procureur-generaal Hayoit de Termicourt in zake Hodeige en cons., en de aldaar geciteerde rechtspraak en rechtsleer.

(4) In de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd de wet gestemd de 26e maart 1936 bij 96 tegen 62 stemmen en één onthouding. In de Senaat werd ze gestemd de 2e april 1936 bij 98 tegen 29 stemmen. Onder de namen der senatoren die de wet stemden (Parl. Hand. Senaat 2 april 1936, blz. 619) wil ik de aandacht vestigen op deze van August Vermeulen, één der meest vooraanstaande figuren der Nederlandse letteren. Hij veropenbaart zich namelijk in zijn « Wandelende Jood » en in zijn « Verzamelde Opstellen » als een intellectueel van groot formaat. Het is niet zonder belang hier vooral aan te stippen dat hij tevens de schrijver is ener « Geschiedenis der Europeesche Plastiek en Schilderkunst », ongelukkig onvoltooid gebleven. Hij veropenbaart er zich tevens als een grondig kenner der kunst en als begaafd met een uiterst verfijnd kunsttemperament.

(5) Parl. Besch. Senaat 1935-1936, nr 149, laatste deel.

(6) Zie in dit verband de redevoering uitgesproken door de h. Tahon, Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Luik, de 15e september 1950 « Quelques réflexions sur la Cour d'Assises en matière criminelle », blz. 6 « Or il (le juge d'instruction) sait que si d'accusation porte son effort sur les éléments probatoires du crime, la défense se détournera généralement de ce point de vue qui lui est d'ordinaire défavorable, pour centrer le débat sur la personnalité du criminel ».

(7) Zie de redevoering « La répression de la pornographie » van de h. Procureur-generaal Meyers, blz. 22, en Parl. Hand. Kamer, 8, 29 en 30 april 1924.

(8) « La répression de la pornographie », blz. 17 en volg.

(9) Parl. Hand. Kamer: 4 december 1935, blz. 122, 123 en 19 maart 1936, blz. 892.

(10) Parl. Hand. Senaat 2 april 1936, blz. 611.

(11) Parl. Hand. Senaat 2 april 1936, blz. 614.

(12) Parl. Hand. Senaat 2 april 1936, blz. 615.

(13) Deze oplossing is gesteund op de arresten van het Hof van Cassatie van 28-3-1839 Pas. 1839.I.55. — 10-10-1887 Pas. 1887.I.368 — 17-3-1890 Pas. 1890.I.117 — 15-3-1897 Pas. 1897.I.115, evenals op 1) Haus — Principes Généraux de droit pénal, 2e uitg. 1874, nr 377bis; 2) Ch. Laurent — Etudes sur les délits de presse, blz. 213; 3) Nypels en Servais — Boekdeel II, blz. 523, nr 13.

(14) Parl. Besch. Kamer 1933-1934, nr 194, zijnde de Memorie van toelichting, voorlaatste alinea.

(15) Parl. Hand. Kamer 4 december 1935, blz. 121.

(16) Het kwestieus arrest van het Hof van Cassatie werd gepubliceerd in de Pasicrisis 1930-I, blz. 221 en volgende.

(17) Parl. Hand. Kamer 19-3-1936, blz. 890 en 891.

(18) Parl. Besch. Senaat 1935-1936, verslag nr 149.

(19) Parl. Hand. Senaat 2 april 1936, blz. 612.
 (20) Parl. Hand. Senaat 2 april 1936, blz. 615. Het amendement van de h. Rolin was erg verschillend van het besproken wetsontwerp. Het werd als volgt door de h. Rolin voorgedragen: « Le Roi pourra, par arrêté royal pris sur l'avis du Ministre de l'Intérieur, interdire comme contraire aux bonnes mœurs, l'introduction en Belgique de publications étrangères. »
 « Un tel arrêté ne pourra être pris que sur avis conforme d'une Commission consultative dont la composition et la procédure seront réglées par arrêté royal. Le respect des droits de la défense y sera assuré. »

(21) Zie namelijk voor wat betreft de strekking de jury te wantrouwen op dit tijdstip (t.t.z. 1936-1937) het einde der reeds geciteerde vorderingen van de h. Procureur-generaal Hayoit de Termicourt in zake Hodeige. Zie eveneens het verslag der studiecommissie voor de Hervorming van de Staat. « Réforme de la Procédure ». Boekd. III, blz. 7, evenals de redevoering getiteld « Les Juges d'un peuple libre » en uitgesproken door de h. J. Jottrand, eerste advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie op de openingszitting van dit Hof in 1932, blz. 29.

(12) Parl. Hand. Senaat 2 april 1936, blz. 615.
 (23) Zie Staatsblad van 6 juni 1936, 23 december 1936 en 25 juni 1937.

(24) Zie Reg. Besl. 28-1-1948. Staatsblad 4-II-1948. — R.B. 30-IX-1948. Staatsbl. 4 en 5-X-1948 — R.B. 10-V-1949. Staatsbl. 4-VI-1949. — R.B. 6-VII-1949. Staatsbl. 13-VII-1949. R.B. 21-VI-1950 Staatsbl. 6-VII-1950. — K. B. 15-VII-1952. Staatsbl. 28/29-VII-1952. — K.B. 29-XI-52. Staatsbl. 14-XII-1952. — K.B. 10-III-1953 Staatsbl. 21-III-1953. — K.B. 3-VIII-1953. Staatsblad 12-VIII-1953. — K.B. 14-I-1954. Staatsbl. 25/26-1-1954. — K.B. 10-4-1954. Staatsblad 30-IV-1954.

(25) Het is niet zonder belang aan te stippen dat tussen 1914 en 1936, hetzij eveneens gedurende een tijdsperiode van 22 jaren waarin eveneens 4 jaren bezetting begrepen zijn, de Assisenhoven der provincies Antwerpen, Brabant en Henegouwen, 190 publicaties strijdig met de goede zeden verklaarden. Vervolgelingen in 1941 aan het Assisenhof van Brabant onderworpen, liepen anderzijds uit op een verdicht dat 27 andere publicaties betrof.

Tussen deze 217 publicaties bevonden zich niet enkel vreemde publicaties. De meeste nochtans waren vreemde publicaties.

(26) De enige reactie die zich tot heden op het parlementair vlak schijnt voorgedaan te hebben heeft zich geuit door de vraag gesteld, door middel der vragen en antwoorden, en de 16e augustus 1957 ter tafel gelegd van het Bureau der Kamer van Volksvertegenwoordigers, door de h. Parasis. Ze was gericht terzelfdertijd tot de Minister van Justitie en tot de Minister van Binnenlandse Zaken (zie Vragen en Antwoorden - Kamer der Volksvertegenwoordigers - gewone zitting van 1956-1957, nr 39, blz. 1415, met het antwoord van de Minister van Binnenlandse Zaken en nr 40, blz. 1445 met hetzelfde antwoord van de Minister van Justitie). De vraag strekte er toe te vernemen of « het bestuur zich voor het ogenblik onthoudt » een verbodsmaatregel van invoer gesteund op de wet van 11 April 1936 voor te stellen « onder voorwendsel dat hij een averechtse uitwerking zou hebben en eerder als een reclame voor zulke schunnige druksels zou gelden ». De h. Parasis vroeg tevens hoeveel publicaties sinds 1 januari 1955 verboden werden.

Het antwoord luidt als volgt: « Het is juist dat de regering gemeend heeft de wet van 11 april 1936 op meer gematigde wijze te moeten toepassen, omwille van het feit dat, enerzijds, de gezondmaking die bereikt werd als voldoende voorkwam en dat, anderzijds de openbaarheid voortvloeiend uit de verbodsmaatregelen op zichzelf een gevaar uitmaakte ».

Dit antwoord eindigt met er op te wijzen dat het probleem momenteel onderworpen wordt aan een nieuw onderzoek in het licht van de inlichtingen ingewonnen bij de gerechtelijke overheden.

(27) De 29e september 1953 heeft de correctionele rechtbank van Brussel een veroordeling uitgesproken wegens het te koop stellen ener bepaalde uitgave der « Contes » van Boccaccio, dit wegens de ontuchtige prenten er in voorkomend (zaak Deitz).

(28) Zie reeds geciteerde arresten van het Hof van Cassatie, als ook Cassatie 8.7.1901 - B. J. 1902-170, Brussel 18.7.1887 B. J. 1055, en Brussel 10.2.1890 Pas. 1892.11.66.

(29) Het gaat om de onderrichtingen gegeven door de ministeriële dienstbrieven van 9 mei 1927 en van 17 februari 1928, gewijzigd door de ministeriële dienstbrief van 23 mei 1953 gericht aan de procureur-generaal te Luik, dewelke in naam der procureurs-generaal bij de drie Beroeshoven van het Rijk, aan de Minister van Justitie de meeste dezer wijzigingen had voorgesteld.

(30) Zulks is het geval niet alleen wanneer de publicatie geen prenten bevat, of er slechts bevat die geen aanleiding kunnen geven tot vervolgingen, maar eveneens wanneer ze, buiten de gedrukte tekst, prenten bevat wier ontuchtig karakter slechts merkbaar is bij de lezing van de tekst. Zie verslag van het Bestendig Comité van de Raad van Wetgeving, gericht tot de Minister van Justitie betreffende het wetsontwerp dat tot de wet van 18 mei 1932 uitgroeide, art. 386 bis van het Strafwetboek - Pasinomie 1932, blz. 146.

(31) Het is dit standpunt dat aangenomen schijnt geweest te zijn door de opsteller van het artikel gepubliceerd onder de initialen M. D. in het « Journal des Tribunaux » van 9 februari 1936, col. 91-92 en getiteld « A propos de la loi sur l'importation de publications étrangères ».

(32) Parl. Besch. 1933-1934, n° 194, Memorie van Toelichting.

(33) Parl. Besch. Kamer 1935-1936, n° 44, blz. 3.

(34) Parl. Besch. Senaat 1935-1936, n° 149, blz. 2.

(35) Parl. Hand. Senaat 2 april 1936, blz. 610.

(36) Nypels - Législation criminelle de la Belgique, uitg. 1872, Boekdeel III, blz. 43, & 40 « Ce que le législateur entend réprimer, c'est le scandale, c'est le fait de ceux qui blessent par des actions l'honnêteté et la pudeur publique ».

(37) Nypels en Servais, Boekdeel II, art. 383, § 7.

(38) Pand. Belges, Boekdeel LXXII gepubliceerd in 1902, § 77 « Par bonnes mœurs il faut entendre ici tout ce qui garantit la pudeur publique. Le législateur décreta sous ce rapport la proscription des excitations aux passions sexuelles, à l'esprit de débauche, à la lubricité, à la luxure. Tout ce qui est obscène, c.à.d. contraire à la pudeur, outrage par cela même les bonnes mœurs; à plus forte raison en est-il ainsi de la pornografie, de ce traite de la prostitution. »

Gebruiken nagenoeg dezelfde omschrijving: Het Répertoire pratique du droit belge, Boekdeel IX, uitg. 1938, V° Outrage aux mœurs, § 80; Jean Constant - Manuel de Droit pénal, 2° deel, 2° Boekdeel (uitg. 1949) § 792; Marchal en Jaspas - Droit criminel - Traité théorique et pratique, uitg. 1952, § 958. Deze twee laatste werken verschenen dus na 1936.

(39) Dit laatste vonnis werd gepubliceerd in het J. des Trib. van 6 november 1955, blz. 626.

(40) In de openingsrede die advocaat Golstein uitsprak ter plechtige zitting van « Le Jeune Barreau » te Brussel dit dd. 17 november 1928, verklaarde hij: « Quand par des écrits ou des images agit-on contrairement aux bonnes mœurs? La réponse est très simple. Ce qui est condamnable c'est la publication, c'est l'oeuvre obscène », en de Stafhouder, de h. Jones, sprak zich in dezelfde zin uit wanneer hij ter zelfde zitting verklaarde, « Ce qui est érigé en délit, c'est ce qui est contraire aux bonnes mœurs, c'est ce qui est obscène » (J. des Trib. 1928, col. 605 en 607).

Anderzijds in het werk « Le Code de la presse et de l'imprimerie », uitg. 1945, van M. Poirier, wordt als 1° element der inbreuk op art. 383 van het Strafwetboek vermeld een ontuchtige tekst of prent « Un texte ou une image obscène ». Zie eveneens Haesaert - « Etiologie de la répression des outrages publics aux bonnes mœurs », blz. 82.

(41) Parl. Besch. Senaat 1935-1936, n° 149.

(42) Parl. Hand. Kamer 1933-1934, n° 267.

(43) « La répression de la pornografie » blz. 12 tot 16. Zie ook de reeds aangehaalde redevoering van Stafhouder Jones, - J. des Trib. 1928, col. 614.

(49) Parl. Hand. Senaat 1935-1936, blz. 614.

(45) Openingsrede van de h. Procureur-generaal Hayoit de Termicourt uitgesproken de 15 september 1936, getiteld « Propos sur le Ministère public », blz. 18.

(46) « Propos sur le Ministère public », blz. 21 en volgende.

(47) « Propos sur le Ministère public », blz. 28.

(48) « Propos sur le Ministère public », blz. 32-33.

(49) « Propos sur le Ministère public », blz. 38.

(50) « Propos sur le Ministère public », blz. 42 en Parl. Hand. Kamer 1921-1922, blz. 710 en blz. 727 en 728.

(51) Zie « Propos sur le Ministère public » blz. 34, voetnota (1) : de eerste ministeriële omzendbrief die er aangehaald wordt, deze van 18 oktober 1880, getekend Bara, begint als volgt: « Sedert enige tijd stelt men te koop en verkoopt men dagbladen en geschriften van vreemde herkomst, die schendingen der goede zeden bevatten » en eindigt op de volgende wijze: « Ik wens ingelicht te worden nopens de uitslag der vervolgingen die U zoudt menen te moeten voorschrijven ».

De ministeriële omzendbrief van 2 maart 1896, getekend Begerem, verwijst naar de voorgaande en vermeldt dat het kwaad nog schijnt te woekeren. Hij nodigt de procureurs-generaal uit een actief en voortdurend toezicht uit te oefenen op de verkoop, de uitstalling en de venting van liederlijke publicaties (« Publications licencieuses »).

Deze twee omzendbrieven betreffen de inbreuken op art. 383 van het Strafwetboek door middel van de pers begaan.

Het is niet zonder belang er op te wijzen dat een dienstbrief van 9 mei 1927, getekend Hymans, de aandacht van de procureurs-generaal vestigde op het feit dat, wijl de Belgische wetgeving, door de wijziging van art. 383 en 384 van het Strafwetboek aangepast geweest was aan de geest der Conventie ondertekend te Genève, de schikkingen te Parijs getroffen de 4e mei 1910 in voege getreden waren en dat de openbare veiligheid gelast geweest was met de zending voorzien in art. 1 dezer schikkingen. Hij aanzocht de procureurs-generaal aan de Minister van Justitie omstandige inlichtingen over te maken betreffende ieder onderzoek ingesteld wegens inbreuk op art. 383, 384 en 386 van het Strafwetboek, maar zulks ten einde de Belgische regering toe te laten de internationale actie te steunen aangaan tegen de trafiek van zedeloze schriften, en namelijk ten einde de Minister van Justitie in staat te stellen de bedingen der schikkingen van Parijs uit te voeren en ten einde eindelijk hem toe te laten aan de Volkenbond de inlichtingen te verschaffen voorzien door paragraaf 9 der finale akte der Internationale Conferentie van Genève van 1923.

Het gaat er hier dus niet om, voor het openbaar ministerie, de Minister van Justitie op de hoogte te stellen der vervolgingen die het zou zinnens zijn in te stellen, ten einde zijn zinswijze in te winnen nopens de wenselijkheid dezer vervolgingen.

In een dienstbrief van 17 februari 1928, getekend P. E. Janson, en opgesteld in overleg met Procureur-generaal Servais, schreef het Ministerie van Justitie de regelen voor die dienden gevolgd ten einde een zekere eenheid van actie der parketten te verzekeren en tevens de boekhandelaars en handelaars in oude boeken op de hoogte te stellen der

veroordelingen uitgesproken op grond van art. 383 van het Strafwetboek. Hierin is er geen kwestie van het verstrekken van inlichtingen aan de Minister van Justitie. Worden beoogd alle inbreuken op art. 383 van het Strafwetboek, al dan niet een pemsisdrijf uitmakend.

Deze twee dienstbrieven van 9 mei 1927 en van 17 februari 1928 werden gewijzigd en in één enkele samengevoegd ingevolge een briefwisseling tussen de Minister van Justitie en de procureur-generaal van Luik die in deze aangelegenheid aan de Minister de zinswijze der procureurs-generaal bij de drie Beroepshoven uiteenzette. Deze nieuwe onderrichtingen werden dus vastgelegd op de suggestie der procureurs-generaal. Zij beogen voornamelijk een doel van documentatie en strekken er bovendien toe de eenheid van actie der drie parketten-generaal in de strijd tegen de zedeloosheid te verwezenlijken.

Zij schrijven namelijk voor dat de procureur-generaal in wiens rechtsgebied een veroordeling wegens inbreuk op art. 383 van het Strafwetboek kracht van gewijsde zal bekomen hebben — inbreuk al dan niet een pemsisdrijf uitmakend —, hiervan onmiddellijk zal kennis geven, onder de vorm van een berichtgeving van veroordeling, aan de Minister van Justitie en aan de twee andere procureurs-generaal.

Door zijn dienstbrief van 23 mei 1953 aan de procureur-

generaal te Luik gericht, legde de Minister van Justitie de termen dezer onderrichtingen vast.

(52) Journal des Tribunaux 9.2.1936, col. 91 en 92.

(53) Er komt niet noodzakelijk een meningsverschil tussen deze twee machten tot uiting wanneer de Regering zich onthoudt een publicatie overgemaakt door de procureur-generaal aan de Minister van Justitie tot de invoer te verbieden en zulks niet wegens een beoordeling van het al dan niet ontuchtig karakter dezer publicatie, maar wel wegens opportuniteitsredenen.

Deze redenen die kunnen geldig zijn wanneer het er om gaat te beslissen of een preventieve maatregel van verbod tot invoer al dan niet dient genomen, kunnen alle waarde missen wanneer het er om gaat te beslissen of er ja dan neen redenen bestaan tot het treffen van een sanctie, van een repressieve maatregel.

(54) In rechte zou men zich nog zulke tegenstrijdigheid kunnen indenken, namelijk in het geval waarin een regering, het advies der Consultatieve Commissies miskennend wijl het er toe strekt een publicatie als ontuchtig te beschouwen, zich zou onthouden dit advies bij te treden en aldus de kwestieuze publicatie als niet ontuchtig zou beschouwen. Men mag dergelijke toestand zeker beschouwen als louter theoretisch.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 20 december 1957.

Voorzitter : M. De Clippele.

Raadsheer-verslaggever : M. De Bersaques.

Advocaat-generaal : M. Mahaux.

Advocaten : Mrs Van Rijn en Simont.

Zeerecht. — Zeevervoer van koopwaren. — Bewijs door vermoedens van de door de koopwaren geleden schade.

Wanneer de ontvanger niet binnen de in art. 91 A; § 3/6 van de wet op de zeevaart bepaalde termijn schriftelijke kennis geeft van de door de vervoerde koopwaren geleden schade, doet de weghaling ervan het vermoeden ontstaan, dat zij door de vervoerder zijn afgeleverd, zoals zij in het cognossement beschreven zijn.

Die wetsbepaling vermeldt echter uitdrukkelijk, dat dit vermoeden slechts geldt tot het bewijs van het tegendeel.

Dit tegenbewijs mag worden geleverd door alle middelen rechtens, ook door vermoedens.

Myklestadt t./P.V.B.A. Atramef

Gelet op het arrest, gewezen door het Hof van beroep te Brussel de 19 april 1956;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, en 91, in het bijzonder van paragraaf III, 3° en 6°, van de Zeevaartwet die Boek II van het Wetboek van koophandel uitmaakt,

doordat het bestreden arrest eiser veroordeelt aan verweerster « de tegenwaarde in Belgische munt, aan de hoogste koers van de dag der betaling, van de som van 5.538,11 dollars van de Verenigde Staten van Amerika » te betalen, dit met oog op het herstellen van de schade voortvloeiend uit de averij opgelopen door een lading platen in onroestbaar staal, ingepakt in kisten,

om de reden dat, hoewel verweerster, noch bij de inontvangstname der koopwaar te Antwerpen, noch later, het bij de wet voorziene voorbehoud had gemaakt, zij nochtans gerechtigd was te bewijzen dat de schade die werd vastgesteld toen zij de kisten opende,

na hun aankomst te Brussel, zich had voorgedaan tijdens het vervoer, en dat dit bewijs voortvloeide uit de hierna volgende omstandigheden : 1) de deskundigen die te Antwerpen werden aangeduid om de stouwing na te gaan hadden vastgesteld dat het hout van een groot aantal kisten « heel vochtig en beschimmeld was »; 2) de door de Rechtbank aangeduide deskundigen hebben een gelijkaardige vaststelling gedaan te Brussel, terwijl zij van oordeel waren « dat de oorzaak dezer vochtigheid niet onlangs kon te vinden zijn »; 3) « zij... vermelden (ook) dat in de kisten het bruin papier dat de stalen platen omhulde met water doordrongen was »; 4) « dat, waar het cognossement geen voorbehoud deed en de kisten bij de aankomst beschimmeld bevonden werden in het ruim van het schip, het bewezen is dat geïntimeerde (hier aanlegger) de goederen niet afgeleverd heeft zoals zij in het cognossement beschreven werden »;

dan wanneer :

1) wanneer de bestemming aan de vervoerder niet schriftelijk binnen de wettelijke termijn kennis heeft gegeven van het verlies of de schade en van de algemene aard van dit verlies of die schade en hij de verantwoordelijkheid voor niet uiterlijk zichtbare averij wil toeschrijven aan de vervoerder, hij gehouden is te bewijzen dat deze bestond op het ogenblik dat de koopwaar hem door gezegde vervoerder werd afgeleverd;

2) het bewijs dat de koopwaar op het ogenblik van de aflevering ter bestemming een niet uiterlijk zichtbare averij vertoonde niet zou kunnen worden afgeleid uit het feit dat zij zich niet in dezelfde staat bevond als die beschreven in het cognossement, daar dit laatste alleen de uitwendige staat en de uitwendige gesteldheid van de koopwaar beschrijft;

3) dat bewijs evenmin voortvloeit uit het feit dat het papier waarin de koopwaar was gewikkeld vochtig en beschimmeld was, wanneer men noch de oorzaak kent van die vochtigheid, noch het ogenblik waarop zij is ontstaan :

Overwegende dat uit het bestreden arrest blijkt dat aanlegger, op 5 januari 1949, te New York, aan boord van het schip varende onder zijn bevel, 112 kisten stalen platen heeft ingeladen,

dat het schip de 20 januari te Antwerpen is aangekomen en dat de zee-deskundigen, gelast met de staat van de lading na te gaan, dezelfde dag bemerkten dat

die kisten die zich nog aan boord bevonden, vochtig en beschimmeld worden,

dat die kisten op 21 en 22 januari aan verweerster werden afgeleverd, zonder enig voorbehoud of protest van harentwege uit te lokken,

dat, bij de opening van die kisten te Brussel, verweerster bemerkte dat de stalen platen bruine plekken vertoonden en twee deskundigen door de voorzitter van de Koophandelsrechtbank te Antwerpen liet aanstellen om die schade vast te stellen,

dat die deskundigen op 28 januari gezegde koopwaren onderzochten en vaststelden, dat zowel de kisten als het bruin papier welk de platen omhulde, met zoet water doordrongen waren, dat bijna al de platen zonder uitzondering bevochtigd waren en dat « de oorzaak dezer vochtigheid niet onlangs kon te vinden zijn »,

dat ze insgelijks releveerden dat, volgens het scheepsboek bij het inladen van deze koopwaren te New York, hevige regens op het schip neergevallen waren;

Overwegende dat, wanneer de ontvanger binnen de bij artikel 91A, paragraaf III-6° van de Zeevaartwet voorziene termijn geen schriftelijke kennis van de door de vervoerde koopwaren geleden schade geeft, de weghaling ervan een vermoeden uitmaakt dat ze door de vervoerder werden afgeleverd zoals zij in het cognossement beschreven zijn;

Doch overwegende dat die wetsbepaling uitdrukkelijk vermeldt dat dit vermoeden tot bewijs van het tegendeel geldt;

Overwegende dat dit laatste bewijs door alle rechtsmiddelen, en namelijk door vermoedens, mag worden geleverd;

Overwegende dat, zo het cognossement enkel de zichtbare staat van de kisten betrof, het bestreden arrest niettemin heeft kunnen oordelen dat uit genoegzame vermoedens het bewijs ontstond dat de vochtigheid en de schimmel, welke bij hun aankomst te Antwerpen de kisten doordrongen, dan wanneer het cognossement zulke anomalie niet vermeldde, de oorzaak waren van de door hun inhoud geleden schade, vermits die schade aan vochtigheid te wijten was;

Dat de rechter over de grond de oorzaak van die vochtigheid heeft bepaald alsmede het ogenblik waarop ze is ontstaan, vermits hij releveert dat, volgens de deskundigen haar oorsprong niet recent was en dat hij met hen het vermoeden aanvaardt, dat haar oorzaak te vinden was in de hevige regens die tijdens de lading der koopwaren te New York neervielen;

Dat de rechter over de grond uit al de hierboven vermelde feitelijke omstandigheden aldus wettelijk en soeverein heeft mogen afleiden dat verweerster het bewijs had geleverd dat de schade na de ontvangst der goederen door aanlegger en vóór hun aflevering aan verweerster was ontstaan;

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 18 februari 1957.

Voorzitter : M. Fettweis.

Raadsheer-Verslaggever : M. Daubresse.

Advocaat-generaal : M. Mahaux.

Strafvordering. — Kosten van het verslag van een door de Procureur des Konings opgevorderde deskundige ten laste van veroordeelde. — Voorafgaande eedaflegging niet vereist.

De kosten van de informatieverrichtingen die door de mannen van de kunst ter voldoening aan een vordering van de Procureur des Konings zijn uitgevoerd, zonder voorafgaande aflegging van de bij artikel 44 Sv. voorgeschreven eed, zijn begrepen onder de door het O.M. gemaakte kosten, waartoe de beklagde krachtens de artikelen 162 en 194 Sv moet worden veroordeeld.

Geen enkele bepaling van het algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken, gevoegd bij het K.B. van 28 december 1950, vereist een voorafgaande eedaflegging om in de gerechtskosten, waartoe de beklagde dient te worden veroordeeld, de honoraria te begripen van de mannen van de kunst, die regelmatig zijn opgevorderd door een gerechtelijke overheid, o.m. door de Procureur des Konings, handelend ter vervulling van zijn gewone functies van ambtenaar van het openbaar ministerie.

Procureur des Konings te Luik t/ Motte.

Gelet op het bestreden vonnis, op 16 november 1956 in hoger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Luik;

Over het enig middel, schending van de artikelen 9 tot 22, 162 en 194 van het Wetboek van Strafvordering, 1, 71, 72, 73, 81 en 93 van het algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken, bij het koninklijk besluit van 28 december 1950 gevoegd, doordat het bestreden vonnis, onder bevestiging van het beroepen vonnis, weigert verweerder tot de kosten van het verslag van een door de Procureur des Konings opgevorderde deskundige te veroordelen :

Overwegende dat de Procureur des Konings, die belast is met het opsporen van de misdrijven en met het vervolgen van diegene die inbreuken waarvan de kennisneming aan de correctionele rechtbanken toebehoort, het recht heeft, wanneer bij hem, zoals ter zake een proces-verbaal betreffende een wanbedrijf hangende is, aanvullende inlichtingen of informaties in te winnen, zelfs bij mannen van de kunst, ten einde te oordelen welk gevolg aan het proces-verbaal behoort te worden gegeven;

Dat de kosten van de informatieverrichtingen welke de mannen van de kunst uitvoeren ter voldoening aan dergelijke opvordering, zonder voorafgaande aflegging van de bij artikel 44 van het Wetboek van Strafvordering voorgeschreven eed, begrepen zijn in de door de openbare partij gemaakte kosten waartoe de beklagde krachtens de artikelen 162 en 194 van hetzelfde wetboek dient veroordeeld te worden;

Overwegende dat de rechter over de grond ten onrechte beslist dat, gelet op de titel « Deskundigen » van hoofdstuk I, afdeling 1, van het algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken, gevoegd bij het koninklijk besluit van 28 december 1950, « de mannen van de kunst wier honoraria als gerechts-

kosten zijn te beschouwen deskundigen zijn, wat in zich sluit dat dezen voor hun navorsingen de eed dienen af te leggen »;

Overwegende dat geen enkele bepaling van voormeld algemeen reglement een voorafgaande eedaflegging vereist om in de gerechtskosten waartoe de beklagde dient veroordeeld te worden, honoraria te begrijpen van de mannen van de kunst die regelmatig opgevorderd zijn door een gerechtelijke overheid, onder meer de Procureur des Konings, handelend in de vervulling van zijn gewone functies van ambtenaar van het openbaar ministerie;

Dat bovendien artikel 93 van hetzelfde reglement, hetwelk limitatief de kosten aanduidt welke de Staat ten laste blijven zonder verhaal op de veroordeelde partijen, geen melding maakt van de honoraria van mannen van de kunst, die zonder eedaflegging, opgevorderd zijn;

Waaruit volgt dat het middel gegrond is;

Overwegende, voor het overige, dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis, in zover het beslist dat het bedrag der verweerder ten laste gelegde kosten jegens de openbare partij de kosten niet zal omvatten van de inlichtingen, ingewonnen door de heer Jabon welke te dien einde door de procureur des Konings opgevorderd werd;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten.

RAAD VAN STATE

3e kamer. — 6 juni 1958.

Voorzitter : M. Devaux.

Raadsheren : MM. Somerhausen en De Bock.

Auditeur : Mej. Bourquin.

Advocaten : Mrs C. Cambier en Basyn.

Arest N° 6331

1. Bevoegdheid van de Raad van State. — Vennootschap met gemengd beheer erkend door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting. — Administratieve overheid.

2. Openbare aanbesteding. — Verzaking aan betwisting der aanbestedingsvoorwaarden. — Strijdig met de openbare orde. — Redenen om een aanbesteding niet aan de laagste inschrijver toe te wijzen.

1. *Een samenwerkende vennootschap met gemengd beheer, waarvan deel uitmaken de Belgische Staat, een provincie, een gemeente, twee handelsvennootschappen en een aantal particulieren, die overeenkomstig artikel 5 van de wet van 11 oktober 1919 erkend werd door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting en waarvan bijgevolg de activiteit volledig door deze maatschappij wordt gecontroleerd, dient beschouwd als een administratieve overheid onderworpen aan de bevoegdheid van de Raad van State.*

2. *De voorafgaandelijke verbintenis van een der*

concurrerende inschrijvers de genomen beslissing van de aanbesteder niet te betwisten dient als ongeschreven beschouwd te worden, daar de wet van 23 december 1946, die de mogelijkheid biedt bij de Raad van State beroep in te stellen, van openbare orde is.

Geen enkele wets- of reglements-bepaling verplicht de maatschappijen voor goedkope woningen de aan-neming van werken toe te wijzen aan de inschrij-ver die de laagste offerte heeft ingediend.

Verskillende redenen kunnen er aanleiding toe zijn de aanbesteding aan een andere inschrijver toe te wijzen.

N.V. Rhodius-Devillé t/ Le Foyer Jambois, coöperatieve vennootschap en de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting.

Overwegende dat de coöperatieve vennootschap « Le foyer jambois » besliste tot het bouwen van 27 huizen en 28 appartementen in het park « Amée » te Jambes, en hiervoor een openbare aanbesteding in 3 loten uitschreef; dat voor de eerste loten de laagste offertes werden ingediend door de naamloze vennootschap Enbeltra, terwijl verzoekster de laagste offerte indiende voor het derde lot; dat « Le foyer jambois » op 25 april 1955 besliste de werken voor de 3 loten samen aan de vennootschap Enbeltra toe te wijzen; dat de raad van beheer van de Nationale Maatschappij voor goedkope woningen en woonvertrekken op 24 mei 1955 zijn goedkeuring onthield aan de toewijzing van het derde lot aan Enbeltra, maar dat dezelfde raad van beheer op 31 mei 1955 zijn standpunt herzag en de beslissing van « Le foyer jambois » goedkeurde;

Overwegende dat de vennootschap « Le foyer jambois » inroept dat de Raad van State niet bevoegd is, en tot staving hiervan doet gelden dat zij « een handelsvennootschap is die vrij is in haar beslissingen » en dat het feit alleen dat zij door de Nationale Maatschappij voor goedkope woningen en woonvertrekken is erkend, niet kan volstaan om haar tot een administratieve overheid om te vormen;

Overwegende dat « Le foyer jambois » een coöperatieve vennootschap is, op 17 februari 1928 opgericht door de Belgische Staat, de provincie Namen, de gemeente Jambes, twee handelsvennootschappen en 21 particulieren; dat het maatschappelijk kapitaal ten bedrage van 170.000 frank is gestort door de overheid en ten bedrage van 129.000 frank door particulieren; dat de vennootschap tot doel heeft het bouwen, kopen, verbeteren, verkopen en verhuren van goedkope woningen; dat zij op 15 december 1927 door de Nationale Maatschappij voor goedkope woningen en woonvertrekken is erkend, overeenkomstig artikel 5 van de wet van 11 oktober 1919 die deze Nationale Maatschappij heeft opgericht;

Overwegende dat, luidens artikel 5 van evenge-noemde wet, de Nationale Maatschappij, overeenkomstig een door de Regering uit te vaardigen algemene verordening, de toelating verleent aan de plaatselijke of gewestelijke maatschappijen met een doeleinde van sociaal belang; dat de Staat, de provinciën, de gemeenten en de weldadigheidsinstellingen op aandelen van die maatschappijen mogen intekenen samen met private maatschappijen en particulieren; dat de overheid de meerderheid moet hebben in de raad van beheer wanneer zij op het grootste gedeelte van het kapitaal heeft ingetekend; dat, volgens artikel 6 van de wet, die maatschappijen, zonder hun burgerlijk karakter te verliezen, de vorm van naamloze vennootschap of van coöperatieve vennootschap aannemen; dat luidens het koninklijk besluit van 29 april 1920,

gewijzigd bij het koninklijk besluit van 27 september 1952, «iedere plaatselijke of gewestelijke maatschappij op weg ingericht te worden, aan de goedkeuring van de Nationale Maatschappij dient te onderwerpen het ontwerp van de statuten en de lijst der aandeelhouders of der eerste samenwerkers, met aanduiding van... het aantal aandelen of deelbewijzen waarop zij wensen in te tekenen»; dat de maatschappijen die om erkenning verzoeken, in hun statuten de verbintenis moeten aangaan het toezicht van de Nationale Maatschappij te aanvaarden, het onderzoek van de boekhouding door afgevaardigden van de Nationale Maatschappij toe te laten, ieder dividend tot een door de Nationale Maatschappij vast te stellen bedrag te beperken, hun kas-saldo beneden een door de Nationale Maatschappij vastgesteld bedrag te houden en het overschot op een lopende rekening te storten, hun actief in geval van vereffening toe te kennen aan een andere maatschappij aan te duiden door de algemene vergadering, of bij ontstentenis daarvan door de Nationale Maatschappij;

Overwegende dat uit vorenstaande bepalingen blijkt, dat de eerste tegenpartij, verre van «een handelsvennootschap te zijn die vrij is in haar beslissingen», een maatschappij is waarvan de activiteit geheel door de Nationale Maatschappij wordt gecontroleerd; dat de eerste tegenpartij, die dus belast is met een opdracht van algemeen belang overeenkomstig door de wet bepaalde regels en onder toezicht van de Nationale Maatschappij voor goedkope woningen en woonvertrekken, een administratieve overheid is in de zin van artikel 9 van de wet van 23 december 1946 houdende instelling van een Raad van State; dat het middel van onbevoegdheid niet in aanmerking kan worden genomen;

Overwegende dat de Nationale Maatschappij betoogt, dat het beroep niet ontvankelijk is omdat verzoekster met de bepalingen van de aanbestedingsvoorwaarden heeft ingestemd en zich dus bij overeenkomst het recht heeft ontzegd, de door de aanbesteder genomen beslissing te betwisten;

Overwegende dat de wet van 23 december 1946, die de mogelijkheid biedt bij de Raad van State beroep in te stellen, van openbare orde is; dat de ingeroepen bepaling, in zover zij tot gevolg zou hebben het instellen van zodanig beroep te verbieden, als ongeschreven moet worden beschouwd; dat het middel van niet-ontvankelijkheid niet gegrond is;

Overwegende dat verzoekster in een eerste middel betoogt, dat de bestreden beslissingen niet de redenen aangeven waarop zij steunen, en dat aldus een substantiële vormvereiste is verzuimd;

Overwegende dat uit de notulen van de vergadering van 25 april 1955 van de raad van beheer van «Le foyer jambois» blijkt, dat de firma Enbeltra de drie loten kreeg toegewezen om vier aldaar vermelde redenen; dat de goedkeuring of de weigering van goedkeuring van de beslissing van de plaatselijke maatschappij door de Nationale Maatschappij niet naar de vorm moet worden gemotiveerd; dat het voldoende is dat de Raad van State controle kan uitoefenen aan de hand van het dossier; dat het middel niet in aanmerking kan worden genomen;

Overwegende dat verzoekster in een tweede middel betoogt dat de bestreden beslissingen steunen op een motivering die in rechte of in feite verkeerd is, en dat zij dus met machtoverschrijding zijn genomen;

Overwegende dat geen enkele wets- of reglements-bepaling de plaatselijke maatschappijen voor goedkope woningen verplicht de aanname van werken toe te wijzen aan de inschrijver die de laagste offerte heeft ingediend; dat de aanbestedingsvoorwaarden, opge-

Advies O.M.

Tegen een beschikking op tegenspraak gewezen door de Voorzitter van de rechtbank te Gent, uitspraak d.d. 12 oktober 1955, doende in kortgeding, op grond van artikel 2 van de wet van 2 oktober 1955, en die dagtekt van 3 oktober 1955, doch reeds in hoger beroep, is oorspronkelijk verweerder, Huybrechts, eerst in beroep gekomen meer dan een jaar na nadien, hetzij bij deurwaardersexploot van 16 oktober 1956. Dit beroep, dat dus steeds binnen de vijfjarige termijn ingesteld werd, strekt tot vermindering van de prijs van de levensonderhoudskosten van 1.000 fr. per maand en van het verbruik van elektriciteit van 750 fr., waartoe appellante verweerder werd, alsmede tot opheffing van het verbod van verhuur van de goederen, zowel roerende als onroerende, aan de gemeenschap toebehoren, meer bepaald van het huis gelegen te Kalken en door geïntimeerde verweerder te vervreemden of te verpanden. De vraag die aan de rechter te worden gesteld — en de exceptie wordt door geïntimeerde in haar conclusiën vóór uitdrukkelijk opgeworpen — of dit beroep ontvankelijk is?

Inderdaad, 7 maanden na de uitspraak van de rechtbank, aangevochten beschikking, nl. bij exploot van 12 oktober 1956, heeft appellante het initiatief genomen om de rechter meerde vóór in kortgeding te dagvaarden. Het einde de herziening te bekomen van de voorgenomen maatregelen getroffen bij het bevelschrift van 12 oktober 1955 (waartegen thans beroep werd ingesteld) meer bepaald wat de beschikkingen betreft die de onderhoudsuitkering en omtrent het verbod van verhuur van het gemeenschappelijk huis.

In dit opzet tot herziening is appellante slaagd, daar bij bevelschrift van 18 juni 1956 (tegen geen beroep werd ingesteld) verklaard dat de partij die verwaarloosd heeft de rechter niet te geding over zijn toestand voor te lichten niet de herziening van het verleende bevelschrift te vragen om reden dat hij naderhand bereid is te zijn te verhelpen en de vereiste bewijsstukken te leggen, wijl daardoor geen wijziging in de omstandigheden is ingetreden. Het wil ons voorkomen dat, zoals geïntimeerde het terecht opwerpt, die ten opzichte van een vroeger gewezen beschikking in kortgeding ter zake van voorlopige maatregelen getroffen gedurende een procedure tot scheiding van tafel en bed, de herziening van deze maatregelen niet de herziening van de vereiste bewijsstukken), hierdoor een daad verricht, die van andere uitleg vatbaar is dan een stilzwijgende rusting in de beschikking waarvan de herziening gevorderd, a.g. die noodzakelijk veronderstelt dat de partij die deze daad verricht met deze eerste beschikking instemt, zelfs al werd deze tot dan toe niet uitgevoerd (R.P.D.B., Tw. Acquiëscement, n° 39). Beroep in burgerlijke zaken, n° 330). Er aan te denken beslissen en derhalve toelaten tegen een dergelijke beschikking vooreerst de herziening er van te vragen, en vervolgens, bij afwijzing van deze eis, naderhand, zoals in onderhavig geval, tegen de eerste beschikking beroep in te stellen, zou tot slotte op neerkomen tegen deze eerst gewezen beschikking twee gronden van beroep in het kortgeding, dan wanneer door de herziening de eerste beschikking stilzwijgend, doch op duidelijke en dubbelzinnige wijze van zijn wil heeft doen afwijken de eerst gewezen beschikking, waarvan de herziening door hem gevorderd wordt, bij te treden.

Wij zijn dan ook van oordeel dat, in onderhavig geval, het beroep, ingesteld tegen het bevelschrift van 12 oktober 1955 door middel van een deurwa-

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

24 maart 1958.

Voorzitter : M. Croonen,

Rechters : M.M. Van de Wijer en Van Hoogenbemt.

Advocaten : Mrs Verhavert en Van Isacker.

Verjaring. — Stuiting. — «Bevel» in de zin van artikel 2244 B.W.

De Rechtbank neemt aan, dat in geval van samenhang de uitwerking van een stuitende daad zich kan uitstrekken tot een andere inbreuk dan de door de daad van stuiting beoogde.

Stuiting bestaat echter slechts, indien de noodwendigheden van een goede rechtsbedeling eisen, dat de verschillende zaken gelijktijdig berecht worden door een en dezelfde rechtsmacht.

De vormen van de burgerlijke stuiting zijn duidelijk en limitatief bepaald, n.l. een dagvaarding voor de rechter, een bevel tot betaling of een beslag.

Het in art. 2244 B.W. bedoelde bevel tot betaling is het bevel, dat is gedaan bij deurwaardersexploot ingevolge een titel van tenuitvoerlegging.

C. D. W. t/ V. D.

Aangezien V. d. W. bij geregistreerd exploot van deurwaarder Jean Bergé te Duffel, d.d. 24 december 1957, in hoger beroep komt tegen een vonnis op tegenspraak gewezen door de Heer Vrederechter van het kanton Duffel d.d. 20 november 1957, waarbij hij veroordeeld wordt aan geïntimeerde te betalen de som van 2735 fr. met de verwijlintersten vanaf 10 mei 1956 en de kosten;

Aangezien de oorspronkelijke eis ertoe strekte betaling te bekomen der som van 3085 frank wegens schade veroorzaakt ter gelegenheid van een verkeersongeval, geïntimeerde overkomen te Sint-Katelijne-Waver de 10 mei 1956;

Aangezien eiser in beroep verklaart afstand te doen van het middel van niet ontvankelijkheid wegens nietigheid van de inleidende dagvaarding bij gemis aan datum van betekening en dienvolgens het bestreden vonnis bijtreedt waar het het bedoeld exploot van rechtsingang geldig en van waarde verklaart;

Aangezien eiser in beroep in hoofde de bestreden beslissing aanvecht doordat naar zijn mening, de eerste rechter ten onrechte de door hem ingeroepen verjaring van de rechtsvordering heeft verworpen en de eis ontvankelijk heeft verklaard;

Dat hij voorhoudt dat gezien het ongeval zich heeft voorgedaan op 10 mei 1956, de vordering die gesteund is op een overtreding van de wegcode en slechts op 17 juni 1957 werd ingesteld, bij ontstentenis van een geldige stuiting binnen de termijn van een jaar, bij toepassing van artikel 26 van de wet van 17 april 1878 en artikel 7 van de wet van 1 augustus 1899, verjaard is;

Aangezien geïntimeerde daartegen aanvoert dat de kwestieuze vordering regelmatig gestuit werd door daden van onderzoek en vervolging, gesteld ter gelegenheid van de publieke vordering tegen hem ingeleid uit hoofde van de overtredingen voorzien door de artikelen 12/1, 25/2, 26/1 van het koninklijk besluit van 8 april 1954, vordering welke haar beslag heeft gekregen vóór de Politierechtbank van Duffel bij vonnis van 23 januari 1957, waarbij hij werd vrijgesproken;

Dat naar zijn mening, die daden, stuiting van ver-

jaring voor gevolg hebben tegenover alle andere vorderingen welke hun grond vinden in datzelfde feit of geheel van feiten welke het voorwerp zijn geweest van de vervolging;

Dat elke daad van onderzoek of vervolging gesteld is in verband met die feiten, onafgezien de qualificatie aan die feiten gegeven, stuitend werkt tegenover welkdanige andere strafrechterlijke of burgerlijke vordering, welk haar oorzaak of grond vindt in dezelfde feiten;

Aangezien het door eiser in beroep ingeroepen middel van niet ontvankelijkheid, gegrond is;

Dat inderdaad uit de overgelegde stukken en name-lijk uit het strafrechtelijk bundel waarvan kopij wordt overgelegd, ten genoegen van recht blijkt, dat geïntimeerde V. D. bij vonnis van de Politierechter van Duffel d.d. 23 januari 1957, vrijgesproken werd wegens overtreding van de artikelen 12/, 25/2 en 26/1 van het koninklijk besluit van 8 april 1954, houdende algemeen reglement op de politie van wegverkeer en deze rechtsmacht ten overstaan van de eis van de burgerlijke partij V. d. W., huidige eiser in beroep, zich onbevoegd verklaarde,

dan wanneer de door V. D. bij exploot van rechtsingang d.d. 17 juni 1957 ingestelde burgerlijke vordering, gesteund is op een verzuim van prioriteit in hoofde van V.d.W., zodat de overtreding voorzien in de publieke vordering geheel verschilt van deze die thans ten laste wordt gelegd van appellant V. d. W. en het in beide vorderingen niet gaat om hetzelfde feit maar om feiten van verschillende aard;

Aangezien de stuitende daad van de verjaring slechts gevolg heeft ten aanzien van het feit welke het voorwerp is geweest van de vervolging en niet kan ingeroepen worden ten aanzien van een ander feit, zelfs wanneer dit feit ook een overtreding uitmaakt;

Aangezien men tevergeefs aanvoert, dat gezien het in werkelijkheid gaat om een en hetzelfde ongeval, het feit waarop de onderhavige vordering gesteund is, innig verknocht is met het feit dat de inbreuken uitmaakte voorzien in de betichting ten laste gelegd van geïntimeerde, de daden van onderzoek of vervolging gesteld ter gelegenheid van de strafrechterlijke vordering, dan ook stuitend werken tegenover de inbreuk waarop onderhavige vordering gesteund is;

Dat inderdaad zo de rechtspraak aanneemt dat in geval van samenhang, de uitwerking van een stuitende daad zich kan uitstrekken tot een andere inbreuk dan deze door de daad van stuiting beoogd, deze regel in casu niet van toepassing is;

Dat er slechts samenhang bestaat indien de noodwendigheden van een goede rechtsbedeling eisen dat de verschillende zaken gelijktijdig berecht worden door een en dezelfde rechtsmacht, hetgeen klaarblijkelijk in onderhavig geval niet is, vermits het feit ten laste gelegd van geïntimeerde V. D. reeds ten gronde werd gevonnist, en dienvolgens niet meer als samenhangend met het feit dat thans ter beoordeling wordt overgelegd, kan gevoegd worden;

Aangezien hieruit volgt dat de daden van onderzoek of vervolging, gesteld ter gelegenheid van de strafrechterlijke vordering voor de Politierechtbank van Duffel, geen stuitende uitwerking hebben tegenover de onderhavige vordering gesteund op een andere inbreuk;

Aangezien geïntimeerde nog aanvoert, doch tevergeefs, dat de vordering in elk geval gestuit werd op grond van artikel 2244 van het burgerlijk wetboek, door een bevel tot betaling zoals blijkt uit een schrijven uitgaand van geïntimeerde en gericht aan de verzekeringmaatschappij van eiser in beroep «de N.V.

Securitas», waarin betaling wordt gevraagd van het bedrag der schade;

Aangezien de vormen van de burgerlijke stuiting immers duidelijk en limitatief zijn bepaald, namelijk een dagvaarding voor de rechter, een bevel tot betaling of een beslag;

Dat het bevel tot betaling beoogd door artikel 2244 van het burgerlijk wetboek, het bevel is, gedaan bij exploit van deurwaarder ingevolge een uitvoerende titel;

Aangezien bij ontstentenis van stuiting van de verjaring binnen de termijn van een jaar, de oorspronkelijke vordering verjaard is en het beroep dienvolgens gegrond is.

Aangezien de beschikkingen van artikelen 2, 24, 34, 36, 37, 40, 41 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, werden nageleefd;

Om deze redenen :

De Rechtbank, zetelend in graad van hoger beroep, alle verdere en andersluidende besluiten verwerpende, verklaart het beroep en het incidenteel beroep ontvankelijk, verklaart het beroep gegrond en het incidenteel beroep ongegrond;

Dienvolgens doet het bestreden vonnis teniet en op nieuw wijzende, verklaart de oorspronkelijke eis niet ontvankelijk;

Veroordeelt de geïntimeerde in de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

19 februari 1958.

Voorzitter : M. Meulemans.

Rechters : M.M. Boeye en Helleputte.

Advocaten : Mrs Dujardin (loco Vandenberg) en Bosmans.

Pacht. — Uittredingsvergoeding aan de pachter. — Ook verschuldigd, zo de grond na de ontruiming niet meer bestemd is voor landbouw doch voor huizenbouw.

De duidelijke tekst van art. 1778 B.W. (wet van maart 1929, art. 9, § 2, I en II) maakt geen onderscheid naargelang van de latere bestemming van de grond en het voordeel, dat de verpachter uit deze bemestingen stro enz. al dan niet mocht trekken. Derhalve moet worden beslist, dat zelfs bij de wijziging van de bestemming van het land de bij art. 1778 B.W. bedoelde vergoeding verschuldigd is.

Wwe Ectors t/ Abdij van de Cesarsberg.

Overwegende dat het beroep regelmatig is in de vorm en tijdig werd ingediend, dat het derhalve ontvankelijk is, wat trouwens niet wordt betwist;

Overwegende dat geïntimeerde ter zitting, voor de eerste Rechter een wedereis indiende waarbij zij om veroordeling verzocht van appellante tot betaling van 11.200 frank — bedrag eventueel te wijzigen — wegens vergoeding voor navette, mest, stro enz...;

Overwegende dat de eerste Rechter, alvorens over de eis de wedereis uitspraak te doen bij tussenvonnis, waartegen beroep, bij alle rechtsmiddelen te bewijzen

dat de verpachte landerijen geen 5 ha 40 ca doch 1 ha 40 a minder bedroegen enerzijds en dat hij een deskundige aanstelde met opdracht de waarde te schatten van de vergoeding die aan de uittredende pachter toekwam anderzijds;

Overwegende dat appellante om hervorming van deze beslissing verzoekt beweerende dat gelet op de bestemming die aan voormelde landerijen gegeven werd, er geen aanleiding bestond de wedereis principieel gegrond te verklaren, dat deze gronden immers ingepalmd zijnde in het urbanisatieplan van de gemeente Wilsele en tot bouwgronden vroeg of laat zullen moeten dienen, de vergoeding aan de uittredende pachter, volgens haar, niet verrechtvaardigd is;

Overwegende dat appellante desaan gaande een reeks argumenten laat gelden, die zij alleen steunt op de ratio-legis van de wetgeving die de wet van 7 maart 1929 en zelfs het opstellen van ons burgerlijk wetboek voorafgaat;

en dat de stelling die zij verdedigt ter zake echter niet kan in aanmerking komen, zelfs in geval het bewezen was — wat betwist wordt, dat deze gronden als bouwgronden dienen aangemerkt te worden; dat het weliswaar blijkt dat de verplichting tot betaling van de uittredingsvergoeding oorspronkelijk inzonderheid gegrond was op een billijkheidsreden, nl. te voorkomen dat de nieuwe pachter zich onwettig zou verkrijgen ten nadele van de uittredende pachter enerzijds en op de wens een rationele voortzetting van de landelijke uitbatingen te vrijwaren anderzijds, dat onder vigueur aan deze oudere wetgeving de uittredingsvergoeding voor mest, stro en navetten wellicht slechts verschuldigd was wanneer een nieuwe pachter de uittredende pachter ging vervangen en niet wanneer — zoals ter zake — de bestemming van deze gronden moest veranderd worden;

Maar overwegende dat, welke de gegrondheid van de argumentatie van appellante «de lege ferenda» ook kan zijn, het niet mogelijk is haar de «de lege lata» te volgen men de zeer klare en duidelijke tekst van artikel 1778 (Wet 7 maart 1929 art. 9 § 2, 1 en 2) onderzoekt, dewelke geen onderscheid maakt volgens latere bestemming van de grond en het voordeel dat de verpachter uit deze bemestingen, stro, navette, enz. al dan niet mocht trekken;

dat er derhalve aanleiding bestaat te beslissen dat zelfs bij wijziging van de bestemming van het land, de bij artikel 1778 bedoelde vergoeding verschuldigd is;

dat de eerste Rechter derhalve met reden op de wedereis principieel is ingegaan doch een deskundige heeft aangesteld alvorens het bedrag dat aan geïntimeerde toekwam te bepalen;

Overwegende dat appellante de andere door de eerste Rechter bevolen onderzoeksmaatregel nl. een getuigenverhoor, niet stellig bestrijdt; dat deze beslissing trouwens het enig gepast middel blijkt te zijn om de juiste oppervlakte te kennen van die door geïntimeerde gedurende het laatste jaar in huur gehouden gronden; dat het vonnis wat dit punt betreft derhalve ook dient bevestigd;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Ontvangt het beroep doch verklaart het ongegrond en wijst het af;

Bevestigt het bestreden vonnis in zijn geheel en verwijst appellante in de beroepskosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

29 september 1956.

Voorzitter : M. D'Haese.
 Rechters : M.M. Martens en Lannoo.
 Referendaris : M. Vandekerckhove.
 Advocaten : Mrs Tremery en Bulckaert.

Voorrecht van de verhuurder. — Verplaatsing van de stofferende goederen door de huurder.

Het voorrecht van de verhuurder slaat op de prijs van al hetgeen zich tot stoffering van het verhuurde huis daarin bevindt; bij verplaatsing van deze stofferende goederen door de huurder buiten toestemming van de verhuurder kan deze zijn voorrecht handhaven door binnen de tijd van veertien dagen na het vervoeren van deze stofferende goederen daarop pandbeslag te leggen (art. 20/1° B.W. en art. 819 Rv.).

Indien de verhuurder zulks niet doet vervalt zijn voorrecht.

Depuydt t/ Mr Bulckaert q.q. (curator faillissement Descamps).

Overwegende dat hij zijn opneming in het bevoorrecht passief vordert voor 6.704 frank, hoofdens huur-gelden;

Overwegende dat de curator én het bedrag én het voorrecht betwist;

Overwegende dat zijn betwisting van het bedrag ongegrond is, vermits het bedrag tegensprekelijk vaststaat door een vonnis van de Vrederechter van Menen dd. 1 augustus 1956, welk vonnis gezag van gewijsde heeft;

Overwegende dat er ter zake geen voorrecht bestaat, vermits de gefailleerde, die tot en met januari 1956 in het huis van eiser woonde, zijn meubelen en stofferende huisraad vanaf begin februari 1956 overgebracht heeft naar zijn nieuwe woonst te Lauwe;

dat het voorrecht van de verhuurder slaat op de prijs van alles wat het verhuurde goed stoffeert en dat, bij verplaatsing van deze stofferende goederen door de huurder zelf, de verhuurder zijn voorrecht kan handhaven door, binnen de vijftien dagen na de verplaatsing van deze stofferende goederen, pandbeslag te leggen (art. 20, 1° H.W. en art. 819 Rv.; De Jage, T. VII, n° 174, 175, 176 en 178) hetgeen de eiser ter zake niet heeft gedaan, zodat zijn voorrecht sinds lang vervallen is.

VLAAMSE JURISTEN,
 ABONNEERT U OP
 RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

1e Kamer. — 6 april 1957.

Voorzitter : M. Van Lerberghe.
 Rechters : M.M. Martens en De Ridder.
 Referendaris : M. Vandekerckhove.
 Advocaten : Mrs Debaes en Bulckaert.

Voorrecht van de verhuurder. — Middelen tot uitoefenen van het voorrecht. — Stilzwijgende afstand van het voorrecht door de verhuurder.

Om zijn voorrecht uit te oefenen beschikt de verhuurder over de wijzen van uitvoerend beslag, vastgelegd in het gemene recht, waaronder het uitvoerbaar beslag, en tevens over de bijzondere vormen van het bewarend beslag, die zijn : tegen de huurder bij verplaatsing van de goederen pandbeslag en tegen een derde-bezitter bij verplaatsing van de goederen revindicatoor beslag. De verhuurder die een voorrecht op de door een derde in beslag genomen goederen van zijn huurder bezit, moet overeenkomstig art. 609 Rv. een deurwaardersexploot van oppositie doen betekenen aan de beslaglegger, de beslagene en de opererende deurwaarder; ofwel, zo hij een uitvoerbare titel bezit, is hij gerechtigd beslag te leggen of den proces-verbaal op te maken van re-collement.

De verhuurder, die geen van de hem ter beschikking staande middelen tot uitvoering van zijn voorrecht heeft aangewend, moet geacht worden stilzwijgend van zijn voorrecht afstand te hebben gedaan.

Girmonprez en Vandermeulen t/ Mr Bulckaert
 (curator faillissement Knockaert A.).

Overwegende dat zij hun opneming in het bevoorrecht passief vorderen voor 18.378 Frs. hoofdens huurprijs, rechtelijke rente, grondbelastingen en gerechtskosten;

Overwegende dat de curator én het bedrag én het voorrecht betwist;

Overwegende dat het bestaan van de volgende feiten blijkt : huurovereenkomst van 15 januari voor 3-6-9 jaar; opzegbaar 6 maanden op voorhand; tegen een huurprijs van 5.000 Frs. per kwartaal vooruitbetaalbaar;

eerste vonnis Moeskroen 15 oktober 1954 groot 10.000 Frs. voor de kwartalen 15 juli en 15 oktober 1954;

pandbeslag door eisers op 29 oktober 1955, omgezet in uitvoerbaar beslag door vonnis van 15 november 1955;

betaling van dit bedrag op 18 september 1956;

daging door eisers op 18 september 1956 tot betaling van 16.170 Frs. tot en met 14 oktober 1956 en tot de ontbinding der huurovereenkomst;

vonnis op 16 oktober 1956, de huurovereenkomst ontbindend ten nadele van de gefailleerde en deze veroorzakend tot het gevorderde en daarenboven tot de lopende huurgelden, onbetaald op het ogenblik van het gedwongen heengaan van de huurder gesteld op 30 november 1956;

dit vonnis is in kracht van gewijsde;
 faillietvonnis van 5 januari 1957;

Bedrag :

Overwegende dat het vonnis van 16 oktober 1956 in kracht van gewijsde, niettegenstaande dezelfde

rechter de huurovereenkomst op 16 oktober 1956 ontbindt, waardoor de verdere vergoeding een gebruiksvergoeding wordt opeisbaar niet krachtens huur maar krachtens vermogingsverschuiving zonder oorzaak; de gefailleerde veroordeeld heeft tot de lopende huurgelden onbetaald op einde november 1956;

dat dit vonnis onaantastbaar is, het kwartaal 15 oktober 1956 - 15 januari 1957 op 16 oktober begonnen was en vooruit betaalbaar; zodat het door eisers gevorderd bedrag van 18.378 Frs. in rechte bewezen is;

Voorrecht :

Overwegende dat de verhuurder, om zijn voorrecht uit te oefenen, eerst en vooral beschikt over de wijzen van uitvoerend beslag vastgelegd in het gemene recht, waaronder het uitvoerbaar beslag en tevens over de bijzondere vormen van bewarend beslag die zijn : tegen de huurder bij verplaatsing der voorwerpen pandbeslag en tegen een derde-bezitter bij verplaatsing der voorwerpen revindicatoir beslag.

(De Page, T. VIII, eerste deel, n° 163 en 165);

Overwegende dat het pandbeslag van eisers dd. 29 oktober 1955 omgezet werd in uitvoerbaar beslag door vonnis van 15 november 1955; dat dit uitvoerbaar beslag zijn grond en bestaansreden verloor en aldus verdween door de betaling van de schuld, waarvoor beslag werd gelegd, daar eisers in de daging van 18 september 1956 verklaren : « dat verweerder op heden deze achterstallige huurgelden heeft betaald »;

Overwegende dat voor de nieuwe huurgelden nooit een pand of uitvoerbaar beslag gelegd werd uit reden, zeggen eisers, dat andere schuldeisers van de gefailleerde beslag op de roerende goederen hadden gelegd en op 15 november 1955 en op 19 maart 1956;

Overwegende dat eisers moeten bewijzen dat deze beslagen nog bestonden op de dag der verplaatsing van de meubelen door de gefailleerde; weze volgens eisers op 17 december 1956; en dat tevens moet onderzocht worden in hoeverre deze slagen in rechte tot handhaving van het voorrecht van de verhuurders strekten;

Overwegende dat, wat het laatst punt betreft, de verhuurder, die een voorrecht op de door een derde inbeslaggenomen goederen van zijn huurder bezit; genoodzaakt is overeenkomstig art. 609 Rv. een deurwaardersexploot van oppositie te betekenen aan de beslaggever; de beslagene en de opererende deurwaarder (R.P.D.B. V° Saisie-exécution n°. 377 en vlg.); ofwel, zo hij een uitvoerbare titel bezit, zelf gerechtigd is beslag te leggen of een proces-verbaal op te maken aan recollement - eodem loco n°. 394 en 395);

Overwegende dat de huurder hier, met kennis van de verhuurder, zijn meubelen vanaf 17 december 1956 verplaatste naar een nieuwe door hem gehuurde woning en dat de verhuurder naliet binnen de 15 dagen van dit materiële feit der verplaatsing pandbeslag te leggen of een uitvoerbaar beslag;

Overwegende dat de verhuurder aldus noch de oppositie van art. 609 Rv. noch het uitvoerbaar beslag krachtens het vonnis, noch het pandbeslag van art. 20, 1° Hw. betekende;

dat dergelijk stilzwijgen, gelijkstaat met een verzaaking aan zijn voorrecht (zie D.P. 1895, I, 97, noot 1-3 en D.P. 1903, II, 254, noot 3-4);

Overwegende dat de eisers aldus aan hun voorrecht, hebben verzaakt door hun eigen nalatigheid . . .

BOEKBESPREKING

Hans Kelsen : What is Justice? — University of California Press, Berkeley and Los Angeles. 1957. 397 p.

Sedert Hans Kelsen — reeds van in de vóóroorlogse periode — in de Verenigde Staten verblijft, heeft hij een hele reeks boeken in de Engelse taal gepubliceerd, een reeks die bijna even uitgebreid is als degene van de vroeger in het Duits geschreven werken, die de auteur wereldberoemd hebben gemaakt. Wanneer de geschriften uit de eerste periode der activiteit van Hans Kelsen hoofdzakelijk betrekking hadden op de algemene rechtstheorie en staatsleer en zij allen bijgedragen hebben tot de opbouw van de « reine rechtsleer », die de faam van Hans Kelsen definitief heeft gevestigd, zijn de Engelse werken van meer verscheiden aard. Naast een merkwaardige synthese van de reine rechtsleer in het boek « General Theory of Law and State » die een bewerking is van zijn gekende « Allgemeine Staatslehre » heeft hij het grote boek geschreven over het Handvest van de Verenigde Naties « The Law of the United Nations » dat voorzeker het meest uitgebreide en het scherpzinnigste commentaar is van de grondslagen der hedendaagse internationale organisatie. Hij heeft ook zijn lezers nog een verrassing gebracht door de uitgave van zijn belangrijk boek « Society and Nature. A sociological Enquiry » dat in 1946 verscheen en waardoor Kelsen, die zich steeds in zijn rechtstheoretische werken een zo hardnekkig tegenstander getoond heeft van de toepassing der sociologische beschouwingswijze bij de wetenschappelijke studie van het recht, zich nochtans zelf een meester toont op sociologisch gebied met een fantastische belesenheid en een originele visie op zeer actuele sociologische vraagstukken. Hij schreef ook nog een veel besproken boek over « The communist Theory of Law » en ondertussen heeft hij in een groot aantal angelsaksische tijdschriften een zeer uitgebreide reeks studiën en verhandelingen gepubliceerd betreffende de politieke wetenschap, het staatsrecht en de algemene rechtstheorie. Een aantal van deze studiën zijn thans samengebundeld geworden in een groot werk onder de titel « What is Justice? » waaraan Kelsen de betekenisvolle ondertitel heeft gegeven « Justice, Law, and Politics in the mirror of science ».

Deze studiën dateren uit zeer verschillende perioden — een ervan namelijk deze over de gerechtigheidsidee bij Plato lezen wij reeds in 1933 in het Duits in het tijdschrift Kantstudien —. Doch, zoals ze thans verzameld zijn, niettegenstaande de afstand in de tijd die deze verschillende studiën van elkaar scheidt, vormen ze toch een eenheid. Kelsen stelt zich namelijk ten doel doorheen de geschiedenis van het denken over recht en staat te onderzoeken welke bepaalde criteria door de wetenschap zijn kunnen ontdekt worden voor de definitieve opbouw van het recht en van de staatsgedachte en hoe deze criteria zich verhouden ten opzichte van de reine rechtsleer die door de auteur in zovele geschriften en met zulk een weelde van argumenten gedurende een gans leven is verdedigd geworden.

Zo geeft hij eerst, in een inleidende studie, zijn mening over wat onder het begrip gerechtigheid dient verstaan te worden. Hij toont aan hoe geen enkele van de klassieke theorieën, die doorheen de eeuwen zijn voorgebracht geworden, kan weerstaan aan de wetenschappelijke kritiek en hoe ten slotte absolute gerechtigheid een irrationeel ideaal is, een eeuwige illusie van het menselijk geslacht. Daartegenover stelt hij dan zijn persoonlijke relativistische opvatting en drukt er met klem op dat dit relativisme geenszins onverenigbaar is met morele verantwoordelijkheid. En-

kel de persoonlijke instelling is bij machte een laatste criterium te vinden voor de rechts- en staatsleer en, waar het Kelsen zelf betreft, vindt hij dit criterium in deze staatsorganisatie die het meest bevorderlijk zal zijn voor de objectieve beoefening van de wetenschap. Wanneer democratie betekent een regeringsvorm die zich toelegt op de verdediging van de vrijheid is deze regeringsvorm ook noodzakelijk gebonden aan verdraagzaamheid. De wetenschap kan enkel gedijen in de sfeer van vrijheid en verdraagzaamheid die het best door de democratische staatsordening wordt gewaarborgd en daarom acht Kelsen, in een relativistische opvatting, de democratische staatsordening diegene die het best de idee van de gerechtigheid verwezenlijkt. Doch de democratische staatsordening dient dan ook opgevat te worden in diër voege dat, in tegenstelling met wat meerdere auteurs hebben verdedigd, de democratie nooit haar eigen doel kan opgeven en dan ook nooit de uitdrukking zelfs van de anti-democratische gedachten mag beperken. Deze opvatting is volkomen strijdig met de inhoud van de bekende brochure welke Prof. Van den Bergh van de Universiteit van Amsterdam aan ditzelfde probleem heeft gewijd en dat in de vooroorlogse periode zozeer de aandacht heeft getrokken.

Na deze inleidende studie, waarin wij verschillende ideeën terugvinden die reeds door Kelsen uitgewerkt waren geworden in zijn bekend boek « Vom Wesen und Wert der Demokratie », dat reeds vóór zovele jaren verscheen, gaat hij dan na wat als gerechtigheidsideaal verkondigd is geworden in de meest vooraanstaande geschriften doorheen de geschiedenis. In de eerste plaats bespreekt hij het gerechtigheidsideaal in de Heilige Schrift en aan de hand van menigvuldige aanhalingen, zowel uit het oude als uit het nieuwe testament, toont hij aan welke tegenstrijdigheden de Heilige Schrift bevat in verband met de gerechtigheidsidee. Wanneer in het oude testament hoofdzakelijk de wraak- en de vergeldingsgedachte aan de basis ligt van hetgeen medegegeeld wordt over de gerechtigheid, vindt Kelsen in de Evangelieën een grote tegenstrijdigheid tussen de boodschap van liefde die in de bergrede b.v. wordt ontwikkeld en de in uitzicht gestelde onverbiddelijke vergelding bij het laatste oordeel. De geschriften van Paulus, die de basis geworden zijn van de Christelijke theologie betreffende de gerechtigheid komen er op neer dat er een zeer relatieve menselijke gerechtigheid bestaat die geïdentificeerd wordt met het positieve recht, terwijl daarnaast de absolute goddelijke gerechtigheid enkel een mysterie is van het geloof.

Na de Heilige Schriften komen Plato en Aristoteles aan de beurt. Plato, die door temperament meer politieker dan theoreticus was, bouwt zijn leer op op grondslagen die volledig strijdig zijn met al wat de moderne wetenschap ons heeft bijgebracht. Zijn gerechtigheidsideaal heeft een zuiver politieke oriëntering. Het is de rechtvaardiging van elke autocratische en anti-democratische staatsopvatting. Aristoteles, die in zijn ethica het probleem der gerechtigheid aansnijdt, geeft niettegenstaande zijn scherpe en geleerde onderscheidingen, ten slotte een oppervlakkige oplossing, die neerkomt op een gelijkheid in de zin van gelijkheid voor de wet en aldus stelt Aristoteles, volgens Kelsen, de logische waarde der waarheid vóór de morele waarde der gerechtigheid. In verband met Aristoteles bespreekt Kelsen ook nog de staats- en rechtsleer van de Heilige Augustinus, die zijn gerechtigheidsidee samenvat in de deugd ieder het zijne te geven, doch, wanneer het er op aan komt te bepalen wat aan ieder toekomt, het antwoord hierop overlaat aan de gevestigde autoriteit.

Zeer uitgebreid zijn de twee studiën die Kelsen wijdt aan de natuurrechtsleer. Een eerste studie, waarin hij de uitkomsten van de natuurrechtelijke opvatting toetst aan het wetenschappelijk inzicht en een tweede studie, meer bijzonder gewijd aan het werk van John Wild, studie die Kelsen betitelt als de « dynamic theory of natural law ». De natuurrechtsleer waardoor de natuur zelf wordt beschouwd als opperste wetgever acht Kelsen een overblijfsel van het animisme dat zich doet gelden in de primitieve gemeenschappen en hij wil aantonen dat al de grote natuurrechtsleeraars ten slotte stellingen hebben verdedigd die op animistische opvattingen neerkomen. Waar deze leer aanneemt dat de goddelijke wil inherent is in de natuur, begaat zij de veel verspreide logische vergissing tussen het zijn en het behoren. De in de natuur gevonden normen zijn niets anders dan subjectieve waarden. De scherpe onderscheiding die door de natuurrechtsleeraars gemaakt wordt tussen het positieve recht en het natuurrecht zou voor gevolg hebben dat elke positiefrechtelijke norm, die niet met een natuurrechtelijke overeenkomt, als nietig en onbestaand zou dienen beschouwd te worden. Daarin vindt de verzetleer haar grondslag, doch Kelsen toont aan hoe verschillend de diverse auteurs deze natuurrechtsleer hebben toegepast. Waar Grotius haar handhaaft in haar zuivere vorm wordt ze bij Hobbes en anderen een onvoorwaardelijk respect voor het staatkundig gezag. Kelsen gaat ook nog de natuurrechtelijke elementen na in de leer van Spencer, van Hegel en van Marx en bij de beide laatste schrijvers leidt de toepassing van de dialectische methode tot zulke tegenstrijdige oplossingen dat van de ene kant Hegel de staat kan prijzen als een god, terwijl van de andere kant Marx hem bestempelt als een duivel. Het besluit van Kelsen is dan ook dat de natuurrechtsleer, in geen enkele van haar diverse opvattingen, uitkomst kan verschaffen in het probleem der gerechtigheid. Tot dezelfde conclusie komt de schrijver bij de zeer interessante ontleding die hij ons geeft van de theorie van John Wild.

Deze eerste helft van het boek heeft dus in de onderscheiden verhandelingen, die er in voorkomen, een algemeen overzicht gegeven van de bijzonderste pogingen die werden ondernomen om een stellig criterium voor de gerechtigheid te vinden. Zij hebben naar Kelsen's mening alle onbetwistbaar gefaald.

De studiën die in het tweede deel van het werk zijn verzameld geven ons dan een rijke ontwikkeling van de persoonlijke ideeën van Kelsen betreffende de belangrijkste vraagstukken die de moderne wetenschap behandelt in verband met de algemene rechtsleer en de rechtsphilosophie. « Absolutisme en relativisme », « het waardeoordeel », « de wet als specifieke techniek », « het vraagstuk waarom aan de wet dient gehoorzaamd te worden » zijn enkele titels van deze uiteenzettingen en geleidelijk, van de ene tot de andere komt Kelsen tot een nieuwe verdediging van de elementen die hij reeds in zijn vroegere geschriften betreffende de reine rechtsleer had ontwikkeld en die culminereren in het onderscheid dat hij steeds zo scherp heeft getrokken tussen « causaliteit en toerekening ». Vele van deze elementen zijn natuurlijk algemeen bekend en wij kunnen er niet aan denken hen hier weer te geven, doch de argumenten van de auteur zijn in deze verschillende studiën uiteengezet met zo overvloedige gegevens dat, om de leer van Kelsen volledig te doorgronden, het onontbeerlijk is hiervan kennis te nemen. Op ongenadige wijze toont Kelsen telkens aan hoe het onmogelijk is, ook in de jongste uiteenzettingen betreffende de algemene rechtsleer en de rechtsphilosophie, een klaar en we-

tenschappelijk verantwoord onderscheid te maken tussen het begrip van het recht en het begrip der gerechtigheid. En Kelsen besluit dan ook dat de reine rechtsleer er aan verzaakt de rechtvaardiging van het positieve recht te zoeken in een boven dit recht staande normenwereld en hoe zij deze taak overlaat aan de godsdienst of aan de sociale metaphysica.

De laatste studie, die in het boek is overgedrukt en die zowat de samenvatting uitmaakt van de grondgedachten die in heel het boek verwerkt zijn, heeft betrekking op de verhouding tussen de wetenschap en de politiek. De politiek als een laatste doelstelling voor de beste ordening van het gemeenschapsleven berust op subjectieve waardeoordelen en is dus niet vatbaar voor wetenschappelijke behandeling. Iets heel anders is het, wanneer men een doel als gesteld acht, te onderzoeken welke middelen tot dit doel kunnen leiden. Hier is een realistische en wetenschappelijke beoordeling mogelijk buiten alle politieke ideologie. Kelsen betoogt aan de hand van die beschouwingen hoe de Marxistische filosofie, die zich aanmatigt een wetenschappelijk socialisme te grondvesten, volkomen onwetenschappelijk is en enkel een politieke ideologie uitmaakt die gelijkstaat met godsdienstige of metaphysische opvattingen. En de auteur beëindigt deze studie met zijn oordeel over de wetenschappelijke taak van de jurist, taak die geen andere kan zijn dan het onderzoek van wat wettig of onwettig is volgens positieve normen, vastgesteld door de wetgever, buiten elke beschouwing of deze positieve normen al of niet rechtvaardig zijn, wat dient overgelaten te worden aan zuiver metaphysische beschouwingen en enkel kan steunen op persoonlijk waardeoordeel.

Dit boek « What is Justice? » is van grote betekenis in het werk van Hans Kelsen, niet omdat het nieuwe gegevens bezorgt die door zijn vorige werken niet reeds zouden gekend zijn, doch omdat het de klassieke stellingen der leer van Kelsen voortdurend opnieuw adstueert met gegevens die geput zijn uit alle gebieden van het moderne wetenschappelijk denken. De meest verscheiden beschouwingen, die in elk van deze studiën voorkomen, leiden steeds tot dezelfde grondgedachte, waarvan heel het wetenschappelijk oeuvre van Kelsen doordrongen is en, in de strijd die in de algemene rechtsleer en ook in de rechtsfilosofie om het werk van Kelsen geleverd wordt, is het onmisbaar van dit nieuwe boek kennis te nemen. Het verstrekt daarbij voortdurend aan de lezer het genot in contact te zijn met de denkbaarheid van een der origineelste en diepste denkers van deze tijd.

René Victor.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 mei - 31 mei 1958)

I. Staats- en Administratief Recht.

1. *Instituut voor Landbouwkrediet.* — De wet van 15 april 1958 (S. 1 mei 1958, 3349) wijzigt het K.B. van 30 september 1937 tot oprichting van een Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.

2. *Landbouw.* — *Toelagen aan coöperatieve vennootschappen.* — Het K.B. van 13 maart 1958 (S. 1 mei 1958, 3349) wijzigt het K.B. van 10 oktober 1950 betreffende het verlenen van toelagen aan sommige coöperatieve vennootschappen voor de aankoop van landbouwmachines.

3. *Beroepsvoogdij voor de jeugd.* — Het K.B. van 28 april 1958 (S. 1 mei 1958, 3353) wijzigt het K.B. van 23 mei 1957 houdende oprichting van een gespecialiseerde dienst voor beroepsvoogdij voor de jeugd.

4. *Ministerie van Justitie.* — Bij K.B. van 10 april 1958 (S. 1 mei 1958, 3354) wordt het K.B. van 14 februari 1956 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Justitie gewijzigd.

5. *Landsverdediging.* — Het K.B. van 21 april 1958 (S. 1 mei 1958, 3365) wijzigt het K.B. van 9 april 1954 houdende algemene organisatie van het Ministerie van Landsverdediging, vaststelling van de bevoegdheden der hoofden van diensttakken en der inspecteurs-generaal, alsmede machtiging van de Minister van Landsverdediging om een gedeelte van zijn bevoegdheden over te dragen.

6. *Landsverdediging.* — Het M.B. van 21 april 1958 (S. 1 mei 1958, 3360) wijzigt dit van 9 april 1954 houdende instelling van de vaste krijgsmachtcommissie voor de begroting, de krijgsmachtcommissie voor de kazernementen en versterkingen alsmede de krijgsmachtcommissie voor de transmissies.

7. *Landsverdediging.* — Het M.B. van 23 april 1958 (S. 1 mei 1958, 3361) stelt de algemene inspecties in.

8. *Internationale Overeenkomst.* — Bij de wet van 9 april 1958 (S. 2-3 mei 1958, 3412) wordt de handelsovereenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Turkse Republiek ondertekend op 2 december 1948 te Rome alsmede het protocol betreffende het handels- en betalingsverkeer tussen de Belgische Regering en de Republiek Turkije, te Brussel op 15 april 1955 ondertekend, goedgekeurd.

9. *Landsverdediging.* — *Kosteloze geneeskundige verzorging.* — Het K.B. van 23 april 1958 (S. 2-3 mei 1958, 3441) stelt de regelen vast inzake verlening van kosteloze geneeskundige en farmaceutische verzorging aan houders van de vuurkaart.

10. *Diensten van de Eerste-Minister.* — Het K.B. van 25 april 1958 (S. 4 mei 1958, 3476) stelt de voorwaarden en modaliteiten tot werving en bevordering van het aan het hoofdcomité van toezicht verbonden personeel vast.

11. *Landsverdediging.* — Het K.B. van 28 april 1958 (S. 4 mei 1958, 3483) wijzigt het K.B. van 15 februari 1957 tot oprichting van het uitgebreid Comité der Strafchefs.

12. *Landbouw.* — Het K.B. van 27 maart 1958 (S. 4 mei 1958, 3485) wijzigt het K.B. van 30 september 1955 houdende reglementering van de handel in meststoffen en grondverbeteringsmiddelen.

13. *Landbouw.* — Het M.B. van 21 maart 1958 (S. 4 mei 1958, 3486) stelt de voorwaarden vast tot opnemming van nieuwe rassen van de landbouwsoorten in de rassenlijst der land-, tuin- en bosbouwsoorten die aan de keuring van de Nationale dienst voor de afzet van land- en tuinbouwprodukten kunnen worden onderworpen.

14. *Onderwijs.* — Het K.B. van 22 april 1958 (S. 4 mei 1958, 3487) stelt de uitvoeringsmaatregelen vast van de wet van 17 maart 1958 tot wijziging van de artikelen 7, 46 en 79 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs.

15. *Onderwijs.* — Het K.B. van 15 april 1958 (S. 5-6 mei 1958, 3524) wijzigt het K.B. van 6 maart 1954 tot vaststelling van de aanwervingsvoorwaarden geldend voor het personeel der inrichtingen voor technisch onderwijs alsmede het K.B. van 5 december 1955

tot vaststelling van het organiek reglement der Rijks-technische scholen.

16. *Ministerie van Openbare Werken. — Begroting.* — De wet van 4 april 1958 (S. 5-6 mei 1958, 3525) stelt de begroting vast van het Ministerie van Openbare Werken en van Wederopbouw.

17. *Tandheelkunde. — Publiciteit.* — De wet van 15 april 1958 (S. 5-6 mei 1958, 3542) reglementeert de publiciteit inzake tandverzorging. Krachtens deze wet mag geen enkele tandarts direct of indirect enige reclame maken.

Overtredingen op de bepalingen dezer wet worden strafrechtelijk beteugeld, terwijl de geneesmiddelen, toestellen en dgl. kunnen worden verbeurd verklaard, zelfs wanneer de tandarts daarvan niet de eigenaar is.

De Rechtsmachten kunnen de openbaarmaking van de beslissingen op kosten van de veroordeelde bevelen.

18. *Tandheelkunde.* — De wet van 15 april 1958 (S. 5-6 mei 1958, 3543) richt een speciale examenzitting voor het verkrijgen van het diploma van tandarts in.

19. *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.* — Het K.B. van 22 april 1958 (S. 5-6 mei 1958, 3545) stelt het organiek kader vast van de rijkskas voor jaarlijks verlof.

20. *Verkeerswezen.* — Bij de wet van 9 april 1958 (S. 7 mei 1958, 3564) wordt de Sabena ertoe gemachtigd haar kapitaal te verhogen en haar statuten te wijzigen.

21. *Ministerie van Financiën.* — De wet van 28 april 1958 (S. 7 mei 1958, 3568) stelt de begroting der dotatiën vast voor het dienstjaar 1958.

22. *Financiën.* — De wet van 24 april 1958 (S. 7 mei 1958, 3570) stelt de begroting der kwade posten en terugbetalingen voor het dienstjaar 1958 vast.

23. *Binnenlandse Zaken. — Fonds der gemeenten.* — De wet van 4 april 1958 (S. 7 mei 1958, 3573) wijzigt het stelsel tot voorziening in en de wijze van verdeling van het Fonds der gemeenten.

24. *Ministerie van Middenstand.* — De wet van 15 april 1958 (S. 8 mei 1958, 3604) stelt de begroting vast van het Ministerie van Middenstand voor het dienstjaar 1958.

25. *Instituut der Bedrijfsrevisoren.* — Het M.B. van 19 maart 1958 (S. 9 mei 1958, 3668) wijzigt het K.B. van 20 september 1955 tot vaststelling van het huiselijk reglement van het instituut der bedrijfsrevisoren, gewijzigd bij de K.Ben. van 20 maart 1956, 29 december 1956 en 12 juni 1957.

26. *Ministerie van Justitie. — Begroting.* — De wet van 30 april 1958 (S. 9 mei 1958, 3669) stelt de begroting van het Ministerie van Justitie van het dienstjaar 1958 vast.

27. *Ministerie van Koloniën.* — Het K.B. van 28 februari 1958 (S. 9 mei 1958, 3690) stelt de schalen voor de bijzondere graden bij het Ministerie van Koloniën vast.

28. *Onderwijs.* — Het K.B. van 25 maart 1958 (S. 9 mei 1958, 3692) stelt het organiek reglement van de verbeteringsraad van het normaal onderwijs vast.

29. *Posttarieven.* — Het K.B. van 5 mei 1958 (S. 9 mei 1958, 3695) wijzigt het K.B. van 27 september 1957, tot wijziging van de posttarieven in binnenlandse dienst.

30. *Ministerie van Verkeerswezen.* — Bij K.B. van 10 februari 1958 (S. 9 mei 1958, 3696) wordt het K.B. van 5 januari 1957 tot vaststelling van de schalen ver-

bonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van verkeerswezen aangevuld.

31. *Onderwijs.* — De wet van 22 april 1958 (S. 10 mei 1958, 3716) richt op :

- 1) een fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband;
- 2) een fonds voor hoger-onderwijsgebouwen en studentenverblijven.

32. *Financiën. — Begroting.* — De wet van 24 april 1958 (S. 10 mei 1958, 3730) stelt de begroting der pensioenen vast voor het dienstjaar 1958.

33. *Ministerie van Binnenlandse Zaken.* — Het K.B. van 6 mei 1958 (S. 10 mei 1958, 3742) stelt de scholen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken vast.

34. *Ministerie van Buitenlandse Zaken.* — Het K.B. van 2 april 1958 (S. 10 mei 1958, 3745) wijzigt dit van 31 mei 1956 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel.

35. *Financiën.* — De wet van 24 april 1958 (S. 11 mei 1958, 3788) stelt de Rijksschuldbegroting voor het dienstjaar 1958 vast.

36. *Statuut van werkweigerders.* — De wet van 2 april 1958 (S. 11 mei 1958, 3798) wijzigt wat de werkweigerders betreft het wetsbesluit van 24 december 1946, waarbij het statuut van de burgerlijke weerstanders en werkweigerders wordt ingericht.

37. *Nationaal werk voor oudstrijders en oorlogsslachtoffers.* — De wet van 2 april 1958 (S. 11 mei 1958, 3800) kent aan het Nationaal Werk voor oudstrijders en oorlogsslachtoffers, met het oog op sociale bijstand aan de gerechtigde van dit werk, onopgevoerde bedragen voortkomend van tijdens de oorlog 1940-1945 in Duitsland of in de door Duitsland bezette gebieden verdiende lonen, toe.

38. *Financiën.* — Het K.B. van 18 april 1958 (S. 11 mei 1958, 3807) wijzigt de interest- en delgingsvoorwaarden van de door de V.Z.W.D. « Paleis voor Schone Kunsten te Brussel » uitgegeven lening van 43.300.000 frank.

39. *Financiën.* — De wet van 24 april 1958 (S. 12-13 mei 1958, 3828) stelt de begroting vast van ontvangsten en uitgaven voor orde voor het dienstjaar 1958.

40. *Landbouw.* — Bij K.B. van 22 maart 1958 (S. 12-13 mei 1958, 3854) wordt het K.B. gewijzigd van 4 februari 1958, houdende bijzondere maatregelen voor de bestrijding van de rundertuberculose.

41. *Landbouw.* — Het M.B. van 1 mei 1958 (S. 12-13 mei 1958, 3856) stelt het bedrag der premieën vast toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen.

42. *Ministerie van Economische Zaken.* — Bij K.B. van 31 maart 1958 (S. 12-13 mei 1958, 3858) wordt het K.B. van 10 april 1954 houdende vaststelling van de schalen voor de bijzondere graden bij het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand aangevuld.

43. *Ministerie van Economische Zaken.* — Bij K.B. van 31 maart 1958 (S. 12-13 mei 1958, 3858) wordt het K.B. van 10 april 1954 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand gewijzigd.

44. *Landbouw.* — Bij M.B. van 2 mei 1958 (S. 12-13 mei 1958, 3861) wordt de land- en tuinbouwtel-ling op 15 mei 1958 voorgeschreven.

45. *Volksgesondheid.* — Het K.B. van 26 februari

1958 (S. 12-13 mei 1958, 3866) stelt de onderhoudsprijs per dag vast van de in de instellingen voor geesteszieken verblijvende behoeftige personen.

46. *Volksgezondheid*. — Het K.B. van 26 februari 1958 (S. 12-13 mei 1958, 3868) stelt de onderhoudsprijs per dag vast van de in hun gezin verpleegde volledig behoeftige krankzinnigen.

47. *Volksgezondheid*. — Het K.B. van 26 februari 1958 (S. 12-13 mei 1958, 3868) bepaalt de onderhoudsprijs per dag van de in speciale instellingen verblijvende behoeftige doofstommen en blinden.

48. *Woningfonds van de Bond der Kroostrijke Gezinnen*. — Bij M.B. van 27 februari 1958 (S. 12-13 mei 1958, 3870) worden de aan het reglement der door het woningfonds van de Bond der Kroostrijke Gezinnen van België te verlenen leningen bij wijze van heffing der kapitalen in het fonds B 2 aangebrachte wijzigingen goedgekeurd.

49. *Financiën*. — *Begroting*. — De wet van 18 april 1958 (S. 14 mei 1958, 3893) stelt de begroting vast van het Ministerie van Financiën voor het dienstjaar 1958.

50. *Onderwijs*. — Het K.B. van 15 april 1958 (S. 14 mei 1958, 3915) kent een anciënniteitsbijslag en vakantiegeld en sommige toelagen aan het onderwijzend, wetenschappelijk en daarmede gelijkgesteld personeel van het Ministerie van Onderwijs toe.

51. *Ministerie van Justitie*. — Het K.B. van 10 april 1958 (S. 14 mei 1958, 3916) wijzigt het K.B. van 14 februari 1956 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Justitie.

52. *Logeerkamers*. — Bij M.B. van 12 mei 1958 (S. 14 mei 1958, 3917) wordt het M.B. van 10 juni 1956 tot reglementering van de prijzen der logeerkamers aangevuld.

53. *Landsverdediging*. — Het K.B. van 30 april 1958 (S. 14 mei 1958, 3918) wijzigt het K.B. van 9 april 1952 houdende geldelijk statuut van het weddetrekkend personeel der krijgsmacht.

54. *Landsverdediging*. — Het K.B. van 30 april 1958 (S. 14 mei 1958, 3920) wijzigt het K.B. van 9 april 1952 houdende geldelijk statuut van het personeel der Rijkswacht.

55. *Woningfonds van de Bond der Kroostrijke Gezinnen*. — Het K.B. van 27 februari 1958 (S. 14 mei 1958, 3923) wijzigt de toekenningsvoorwaarden der leningen door het Woningfonds van de Bond der Kroostrijke Gezinnen toe te staan door middel van kapitalen door het B 2 fonds.

56. *Volksgezondheid*. — Het K.B. van 26 februari 1958 (S. 14 mei 1958, 3924) stelt de onderhoudsprijs per dag vast van de in speciale instellingen verblijvende behoeftige abnormale kinderen en gebrekkige verminkten vast.

57. *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg*. — *Begroting*. — De wet van 6 mei 1956 (S. 15 mei 1958, 3949) stelt de begroting vast van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg voor het dienstjaar 1958.

58. *Rijkspersoneel*. — Bij K.B. van 7 mei 1958 (S. 16-17 mei 1958, 3993) wordt het K.B. van 2 oktober 1937, houdende statuut van het Rijkspersoneel alsmede het Regentsbesluit van 3 mei 1948, houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder tot rijksambtenaar kunnen worden benoemd de leden en gewezen leden van het personeel der kolonie, de leden van de Rechterlijke Macht, van de Raad van State en van het Rekenhof, de militairen en het administratief per-

soneel van de griffies, de parketten van de Raad van State en van het Rekenhof, aangevuld.

59. — *Landbouw*. — Het K.B. van 7 mei 1958 (S. 16-17 mei 1958, 3994) vult het K.B. aan van 26 februari 1958 tot instelling van een tijdelijke toelage ten gunste van de melkveehouders die hun door rundertuberculose aangetaste dieren laten slachten.

60. *Ministerie van Openbaar Onderwijs*. — Het K.B. van 2 februari 1958 (S. 16-17 mei 1958, 3996) wijzigt en vult aan het K.B. van 2 september 1957 tot vaststelling en coördinatie van het organiek kader van het personeel van het hoofdbestuur van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

61. *Onderwijs*. — Het K.B. van 15 april 1958 (S. 16-17 mei 1958, 3997) stelt het statuut vast van het technisch personeel der diensten voor voorlichting bij beroepskeuze en der psycho-medisch sociale centra van de Staat.

62. *Internationale Overeenkomst*. — De wet van 12 maart 1958, 4031 keurt het verdrag tussen België en Spanje betreffende de sociale zekerheid, ondertekend op 28 november 1956 te Brussel goed.

63. *N.M.B.S. - Lening*. — Bij de wet van 11 april 1958 (S. 18 mei 1958, 4042) wordt de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen ertoe gemachtigd onder waarborg van de Staat leningen uit te geven tot beloop van een effectief bedrag van 460 miljoen frank en zulks tot dekking van de geboekte waardevermeerdering van de stock der voorraden.

64. *Openbare instellingen bij het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg*. — Bij K.B. van 14 mei 1958 (S. 18 mei 1958, 4043) wordt de inrichting en de werking bepaald van de dienst opgericht bij artikel 11bis, § 3 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, gewijzigd bij K.B. van 18 december 1957.

65. *Landbouw*. — Het K.B. van 25 maart 1958 (S. 18 mei 1958, 4046) wijzigt het K.B. van 25 maart 1952 houdende inrichting van de keuring van zaaizaad en pootgoed voor land- en tuinbouw.

66. *Landbouw*. — Het M.B. van 30 april 1958 (S. 18 mei 1958, 4048) stelt de verdeling van een toelage voor de vlasteelt vast.

67. *Onderwijs*. — Het K.B. van 12 april 1958 (S. 18 mei 1958, 4049) stelt de voorwaarden tot aanwerving en tot bevordering van het onderwijzend personeel van de Rijkshandelshogeschool te Antwerpen vast.

68. *Volksgezondheid*. — Het K.B. van 25 februari 1958 (S. 18 mei 1958, 4051) wijzigt het Regentsbesluit van 19 mei 1949 tot vaststelling van de modaliteiten van toekenning van subsidies ten laste van het fonds tot krachtadiger bestrijding der tuberculose.

69. *Financiën*. — Bij de wet van 9 mei 1958 (S. 19-20 mei 1958, 4077) wordt de Staat gemachtigd een door Belgisch Congo uit te geven lening van 200 miljoen Congolese frank te waarborgen.

70. *Verblijf van Vreemdelingen*. — Het K.B. van 23 april 1958 (S. 19-20 mei 1958, 4090) wijzigt t.a.v. de vreemdelingen die door tussenkomst van de vereniging « logexpo » worden geherbergd het K.B. van 3 december 1953 betreffende de voorwaarden waaronder vreemdelingen België kunnen binnenkomen er verblijven en zich vestigen.

71. *Verblijf van Vreemdelingen*. — Het K.B. van 23 april 1958 (S. 19-20 mei 1958, 4091) wijzigt wat betreft de onderhorigen van sommige Amerikaanse landen het K.B. van 6 december 1955 betreffende de

uitvoering van de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie alsmede het K.B. van 3 december 1953 betreffende de voorwaarden waaronder vreemdelingen België kunnen binnenkomen, er verblijven en er zich vestigen.

72. *Ministerie van Openbare Werken.* — Het K.B. van 15 april 1958 (S. 21 mei 1958, 4129) wijzigt het K.B. van 5 december 1955 tot vaststelling van het organiek kader van het Ministerie van Openbare Werk en en van Wederopbouw, sector Openbare Werken.

73. *Ministerie van Openbare Werken.* — Het K.B. van 15 april 1958 (S. 21 mei 1958, 4130) wijzigt het K.B. van 23 december 1955 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Openbare Werken en van Wederopbouw, sector Openbare Werken.

74. *Landsverdediging.* — *Militaire pensioenen.* — De wet van 24 april 1958 (S. 22 mei 1958, 4164) regelt het aanrekenen, inzake militaire pensioenen wegens diensttijd van de tijdens de oorlog 1940-1945 en de Koreaanse veldtocht volbrachte diensten.

75. *Mijnwezen.* — De wet van 5 mei 1958 (S. 22 mei 1958, 4167) schrijft maatregelen voor tot bevordering van de financiering der voorraden van de steenkolenmijnen.

76. — *Verkeerswezen.* — Bij K.B. van 14 april 1958 (S. 22 mei 1958, 4208) wordt het comité van advies inzake door parasieten verwekte storingen en het radio-electrisch verkeer ingericht.

77. *Ministerie van Verkeerswezen.* — Het K.B. van 13 mei 1958 (S. 22 mei 1958, 4120) stelt het organiek kader van het personeel der diensten van de Secretaris-Generaal vast.

78. *Financiën.* — *Militaire vergoedingspensioenen.* — De wet van 24 april 1958 (S. 23 mei 1958, 4229) kent onder sommige voorwaarden een pensioen toe aan de weduwen die na het schadelijk feit in het huwelijk zijn getreden met een gerechtigde van de wetten op de vergoedingspensioenen. Dezelfde wet stelt eveneens een strijdersrente en een gevangenschapsrente in ten voordele van de strijders, de politieke gevangenen en de krijgsgevangenen van 1940-1945.

79. *Landbouw.* — Het K.B. van 25 januari 1958 (S. 23 mei 1958, 4235) wijzigt het K.B. van 21 maart 1957 betreffende de inrichting van natuurreservaten en de instelling van een hogere raad voor de natuurreservaten.

80. *Onderwijs.* — Bij K.B. van 28 april 1958 (S. 23 mei 1958, 4240) worden de schalen en modaliteiten van de wedden der personeelsleden der inrichtingen voor middelbaar onderwijs, die in aanmerking komen voor berekening van de toelagen, vastgesteld.

81. *Onderwijs.* — Bij K.B. van 28 april 1958 (S. 23 mei 1958, 4244) worden de schalen en de modaliteiten van de wedden der personeelsleden voor de inrichtingen voor normaal onderwijs en van de lager-middelbare oefenscholen, die in aanmerking komen voor de berekening van de toelagen, vastgesteld.

82. *Internationale Overeenkomst.* — In het Staatsbl. van 23 mei 1958 (4253) verscheen de tekst van het cultureel akkoord tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Denemarken, ondertekend te Kopenhagen op 31 december 1957.

83. *Ministerie van Verkeerswezen.* — Het K.B. van 13 mei 1958 (S. 23 mei 1958, 4256) wijzigt het K.B. van 27 januari 1954 tot vaststelling van de schalen

verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Verkeerswezen.

84. *Ambachtsregister.* — Het K.B. van 24 april 1958 (S. 23 mei 1958, 4259) stelt zekere modaliteiten vast betreffende de tenuitvoerlegging van de wet van 28 februari 1958 houdende oprichting van het ambachtsregister.

85. *Financiën.* — *Lening door de R.T.T.* — Het M.B. van 22 mei 1958 (S. 24 mei 1958, 4284) stelt de modaliteiten vast van een lening ten bedrage van 12 miljoen dollar aan te gaan onder staatswaarborg door de R.T.T.

86. *Financiën.* — Het K.B. van 20 mei 1958 (S. 24 mei 1958, 4286) wijzigt het K.B. van 31 januari 1958 betreffende het verlenen van de Staatswaarborg aan een lening van 4.800.000 dollar aangegaan door Ruandi Urundi.

87. *Ministerie van Middenstand.* — Het K.B. van 25 februari 1958 (S. 24 mei 1958, 4308) stelt het organiek kader van het Ministerie van Middenstand vast.

88. *Onderwijs.* — Bij de wet van 21 april 1958 (S. 26-27-28 mei 1958, 4340) wordt artikel 70 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs aangevuld.

89. *Ministerie van Economische Zaken.* — De wet van 25 april 1958 (S. 26-27-28 mei 1958, 4341) stelt de begroting vast van het Ministerie van Economische Zaken voor het dienstjaar 1958.

90. *Landsverdediging.* — *Luchtvaartongevallen.* — Het K.B. van 21 mei 1958 (S. 26-27-28 mei 1958, 4363) stelt de procedureregelen voor de commissie, belast om uitspraak te doen inzake premies wegen luchtvaartongevallen, vast.

91. *Grenswijziging.* — De wet van 22 maart 1958 (S. 29 mei 1958, 4388) wijzigt de grenzen tussen de gemeenten Jette en Ganshoren.

92. *Grenswijziging.* — Bij de wet van 5 april 1958 (S. 29 mei 1958, 4389) wordt het grondgebied der stad Leuven door vereniging van gedeelten van het grondgebied der gemeenten Herent en Winksele uitgebreid.

93. *Openbare Werken.* — *Haven van Antwerpen.* — De wet van 15 april 1958 (S. 30 mei 1958, 4420) wijzigt de wet van 5 juli 1956 betreffende de begroting van de buitengewone ontvangsten en uitgaven voor het dienstjaar 1956 met het oog op het uitvoeren in de haven van Antwerpen van een programma van dringende investeringen van nationaal belang.

94. *Strandconcessies.* — Bij de wet van 30 april 1958 (S. 30 mei 1958, 4421) worden aan de kustgemeenten strandconcessies verleend.

95. *Invoer.* — *Vergunning.* — Bij M.B. van 28 mei 1958 (S. 30 mei 1958, 4426) wordt het M.B. van 11 september 1957, houdende schorsing van de verplichting tot overlegging van een vergunning van de invoer van bepaalde goederen gewijzigd.

96. *Internationaal verdrag.* — De wet van 24 april 1958 (S. 31 mei 1958, 4441) keurt het verdrag goed betreffende de sociale zekerheid tussen Groot-Brittannië en België, ondertekend te Brussel op 20 mei 1957.

97. *Ministerie van Economische Zaken.* — Bij K.B. van 23 april 1958 (S. 31 mei 1958, 4462) wordt het K.B. van 10 april 1954 houdende vaststelling van de schalen voor de bijzondere graden bij het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand aangevuld.

98. *Ambachten en Neringen. — Beroepsopleiding.* — Bij M.B. van 28 april 1958 (S. 31 mei 1958, 4464) wordt de organisatie en de werking van het Hoog Comité voor beroepsopleiding in de ambachten en neringen geregeld.

99. *Nationale Maatschappij voor krediet aan de nijverheid.* — Bij K.B. van 23 mei 1958 (S. 31 mei 1958, 4481) wordt het nominaal bedrag van de kasbons en obligaties uit te geven door de Nationale Maatschappij voor krediet aan de nijverheid verhoogt.

100. *Volksgesondheid.* — Het K.B. van 14 april 1958 (S. 31 mei 1958, 4483) stelt de criteria tot toekenning door het Nationaal Instituut van de Lichamelijke opvoeding en sport van toelagen voor de werkzaamheden van verenigingen en groeperingen die de aanmoediging van de lichamelijke opvoeding en de sportbeoefening tot doel hebben, vast.

102. *Volksgesondheid.* — Het K.B. van 14 april 1958 (S. 31 mei 1958, 4488) stelt de voorwaarden vast tot toekenning door het Nationaal Instituut voor de lichamelijke opvoeding en sport van werkingstoelagen voor speel- en sportpleinen en ontspanningcentra.

II. Burgerlijk Recht.

103. *Onlichamelijke goederen. — Auteursrechten.* — De wet van 11 maart 1958 (S. 7 mei 1958, 3574) wijzigt de wet van 22 maart 1886 op het auteursrecht. Er wordt in deze wet een nieuwe artikel, artikel 21bis, ingelast, krachtens hetwelk de toestemming van de maker niet vereist is voor het verveelvuldigen, opnemen en openbaar maken van korte uittreksels uit werken van letterkunde of kunst met het doel door middel van fotografie, cinematografie, radiofonie of televisie verslag te geven van actuele gebeurtenissen.

Zulks geldt ook voor de reproductie en het openbaar maken van plastische werken in hun geheel, maar alleen voor zover de berichtgeving over de actualiteit het vereist.

Het nieuwe artikel is eveneens toepasselijk op hetgeen in de afdelingen 2, 3 en 4 der wet is bepaald.

104. *Wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten.* — Bij de wet van 30 april 1958 (S. 10 mei 1958, 3719) worden de artikelen 212 tot en met 226bis van het Burgerlijk Wetboek betreffende de rechten en plichten der echtgenoten opgeheven en door andere bepalingen vervangen. Verder worden bij dezelfde wet de artikelen 234, 108, 396bis (laatste lid), 1124, 1125, 1312, 1940 van het Burgerlijk Wetboek opgeheven en door andere bepalingen vervangen.

Bovendien worden de artikelen 395, 396, 442bis, 934, 1029, 1096 (2° lid) 1538 van het Burgerlijk Wetboek eenvoudig opgeheven.

De artikelen 268, 476 worden aangevuld.

Artikel 9 van boek I titel I van het Wetboek van Koophandel alsmede het 1° lid van artikel 10 van boek I van het Wetboek van Koophandel wordt ingetrokken.

Verder worden aan de regelen betreffende de door de gehuwde vrouw uitgeoefende beroepen en functies belangrijke wijzigingen aangebracht.

Talrijke wetten, waarin gehandeld wordt over de bekwaamheid van de gehuwde vrouw, worden gewijzigd.

De wet voorziet verder enkele tijdelijke bepalingen. Deze bepalingen maken het voorwerp uit van de artikelen 226bis tot 226sextes.

De volledige tekst dezer wet verscheen in extenso in het Rechtskundig Weekblad van 18 mei 1958.

105. *Handelingsbekwaamheid van de gehuwde vrouw en van de minderjarigen inzake sparen.* — Bij de wet van 30 april 1958 (S. 10 mei 1958, 3729) wordt de handelingsbekwaamheid van de gehuwde vrouw en van de minderjarigen betreffende het sparen uitgebreid.

Ingevolge deze wet kan de gehuwde vrouw op haar naam een spaarboekje laten openen en bezit zij de bevoegdheid om de bedragen op te vragen. Deze bedragen kunnen door de schuldeisers van de vrouw in beslag worden genomen. Ook de schuldeisers van de man die in gemeenschap gehuwd is bezitten dit recht indien althans de man zich in het belang van het huishouden heeft verbonden.

De in gemeenschap van goederen gehuwde man, kan zich evenwel tegen het opragen van gelden door zijn vrouw verzetten indien deze gelden geen voorbehouden goederen mochten zijn. Een geschil daaromtrent kan aan de Rechtbank worden onderworpen.

De ontvoogde minderjarige wordt als meerderjarig beschouwd in zijn betrekkingen met de private spaarsakken.

De niet ontvoogde minderjarige kan een boekje op zijn naam laten openen zonder tussenkomst van zijn wettelijke vertegenwoordiger.

Behoudens verzet van deze laatste is de niet ontvoogde minderjarige die volle 16 jaar is, bevoegd alleen de geldsommen op het boekje op te vragen. Zonder toestemming van zijn wettelijke vertegenwoordiger kan hij evenwel geen geldopvragingen doen in de loop der zelfde maand, die 500 frank of 1/10 van het saldo van het boekje overschrijden.

De wet regelt verder de formaliteiten en rechtspleging betreffende het verzet.

Deze wet werd in extenso in het Rechtskundig Weekblad van 18 mei 1958 opgenomen.

III. Burgerlijke Rechtsvordering en Rechterlijke Organisatie.

106. *Internationaal verdrag betreffende de burgerlijke Rechtsvordering.* — Bij de wet van 28 maart 1958 (S. 11 mei 1958, 3780) wordt het Internationaal verdrag betreffende de burgerlijke rechtsvordering gesloten te 's Gravenhage op 1 maart 1954 goedgekeurd.

In afwijking van artikel 16 der wet van 25 maart 1876 is het beroep ontvankelijk tegen vonnissen in verband met het verlenen van het exequatur, zelfs indien de som lager is dan 25.000 frank.

Voormeld verdrag betreffende de burgerlijke Rechtsvordering vervangt het verdrag van 17 juli 1905. Dit verdrag blijft gedurende 5 jaren van kracht.

107. *Werkrechtcraden.* — Bij de wet van 28 april 1958 (S. 12-13 mei 1958, 3853) wordt de duur der mandaten van de leden van de Werkrechtcraden verlengd.

108. *Vrederegerechten in het arrondissement Tongeren.* — Bij de wet van 18 mei 1958 (S. 18 mei 1958, 4028) wordt te Genk een vrederegerecht opgericht terwijl het vrederegerecht te Zichem-Zussen-Bolder wordt afgeschaft.

Bij dezelfde wet wordt het rechtsgebied van de vrederegerechten in het rechterlijk arrondissement Tongeren vastgesteld.

109. *Justitie. — Opheffing van vrederegerecht.* — Bij de wet van 20 mei 1958 (S. 22 mei 1958, 4169) worden de Vrederegerechtskantons Hoei en Héron versmolten.

IV. Arbeidsrecht en Maatschappelijk Hulpbetoon.

110. *Tewerkstelling van werklozen.* — Het M.B. van 23 april 1958 (S. 1 mei 1958, 3350) wijzigt dit van

20 maart 1956 tot inrichting van de tewerkstelling der werklozen door de provincie, de gemeenten en de openbare instellingen.

111. *Kinderbijslag*. — Het K.B. van 18 april 1958 (S. 1 mei 1958, 3351) wijzigt het K.B. van 16 februari 1952 tot vaststelling van het bedrag der bijdragen te betalen door de gemeenten, de openbare instellingen die ervan afhankelijk en de vereniging van gemeenten aan de bijzondere compensatiekas voor kinderbijslag waarbij zij aangesloten zijn voor de door hen tewerkgestelde arbeiders die niet onderworpen zijn aan de wetgeving der Maatschappelijke Zekerheid der arbeiders.

312. *Kinderbijslag*. — Het K.B. van 21 april 1958 (S. 1 mei 1958, 3352) stelt de berekeningswijze van het bedrag van de kinderbijslag en van de bijdrage van de beroepskunstenaars vast.

113. *Arbeidsongevallen Zeelieden*. — Het K.B. van 21 maart 1958 (S. 4 mei 1958, 3479) stelt het gemiddeld jaarlijks loon van de zeelieden ter koopvaardij bij toepassing van de wet van 30 december 1929 op de vergoeding der schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen overkomen aan zeelieden, vast.

114. *Gezinsvergoeding*. — *Raad van Advies*. — Het K.B. van 28 april 1958 (S. 4 mei 1958, 3482) wijzigt de samenstelling van de Raad van Advies opgericht bij de Rijksdienst voor samenordering der gezinsvergoedingen.

115. *Middenstand*. — *Verzekering der Zelfstandigen*. — Het K.B. van 10 april 1958 (S. 4 mei 1958, 3484) regelt de leningen verplichtend aangegaan tussen het solidariteits- en waarborgfonds der instellingen voor wettelijke verzekering der zelfstandigen.

116. *Compensatiekassen voor kinderbijslag*. — *Toelagen*. — Het K.B. van 25 april 1958 (S. 7 mei 1958, 3575) stelt de wijze van berekening der toelagen die de compensatiekassen voor kinderbijslag mogen gebruiken om de bestuurskosten te dekken vast.

117. *Werkplaatsen*. — *Comité's voor veiligheid*. — Het K.B. van 22 april 1958 (S. 9 mei 1958, 3679) stelt de aanwervingsvoorwaarden voor de afgevaardigden van het personeel der comité's en arrondissementscomité's voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen vast.

118. *Rust- en overlevingspensioenen*. — Bij de wet van 28 april 1958 (S. 11 mei 1958, 3797) wordt de wet van 14 juli 1951 houdende perekwatie der rust- en overlevingspensioenen aangevuld.

119. *Ouderdomspensioen der Zelfstandigen*. — Het K.B. van 24 april 1958 (S. 11 mei 1958, 3803) stelt de toepassing vast der bepalingen van artikel 32 der wet van 30 juni 1956 betreffende het ouderdomspensioen der zelfstandigen.

120. *Arbeid en Sociale Voorzorg*. — *Fonds voor scholing*. — Bij de wet van 28 april 1958 (S. 14 mei 1958, 3904) wordt bij het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg een fonds voor scholing, omscholing en sociale herscholing van minder-valieden opgericht. Inrichting en werkwijze van dit fonds worden door de Koning bepaald.

121. *Kinderbijslag*. — Bij K.B. van 28 april 1958 (S. 14 mei 1958, 3911) wordt de systematische opsporing der werkgevers onderworpen aan de gecoördineerde wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders aan de Rijksdienst voor samenordering der gezinsvergoedingen toevertrouwd.

122. *Diamantnijverheid*. — *Opzeggingstermijnen van arbeidsovereenkomsten*. — Het K.B. van 3 mei 1958

(S. 14 mei 1958, 3913) stelt de opzeggingstermijn en de voorwaarden vast waarin de uitvoering van de arbeidsovereenkomst wordt geschorst bij volledig of gedeeltelijk gebrek aan werk wegens economische oorzaken voor de ondernemingen die onder de bevoegdheid vallen van het Nationaal Paritair comité voor de diamant.

123. *Pensioenen*. — *Rijkspersoneel*. — De wet van 30 april 1958 (S. 18 mei 1958, 4040) wijzigt het K.B. van 12 maart 1936 waarbij eenheid wordt gebracht in het regime van de pensioenen der weduwen en wezen van het burgerlijk rijkspersoneel en van de leden van het leger en van de rijkswacht. Er wordt een begrafenisvergoeding ten gunste van de rechthebbenden van gepensioneerde rijksambtenaren ingesteld.

124. *Rijkskas voor Rust- en Overlevingspensioenen*. — Het K.B. van 19 april 1958 (S. 19-20 mei 1958, 4077) richt de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen in.

125. *Pensioenen voor arbeiders*. — Het K.B. van 8 mei 1958 (S. 19-20 mei 1958, 4081) wijzigt het K.B. van 17 juni 1955 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor arbeiders.

126. *Mijnen, groeven en graverijen*. — *Inrichting werkplaatsen*. — Bij K.B. van 29 april 1958 (S. 22 mei 1958, 4173) worden de organen voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen in de mijnen, groeven en graverijen ingericht.

Dit K.B. omvat 104 artikelen.

127. *Rust- en overlevingspensioen voor bedienden*. — Het K.B. van 28 april 1958 (S. 22 mei 1958, 4200) wijzigt het K.B. van 30 juli 1957 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor bedienden.

128. *Rust en overlevingspensioen voor bedienden*. — Het K.B. van 16 mei 1958 (S. 22 mei 1958, 4203) regelt de bestemming der bijkomende stortingen verricht in het kader der wet van 12 juli 1957 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor bedienden.

129. *Steenkolennijnen*. — *Toezicht*. — De wet van 28 april 1958 (S. 24 mei 1958, 4276) wijzigt de wet van 16 augustus 1927 betreffende de afgevaardigde werklieden bij het toezicht in de steenkolennijnen.

130. *Kinderbijslag voor loonarbeiders*. — De wet van 2 mei 1958 (S. 24 mei 1958, 4281) wijzigt de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag van loonarbeiders gewijzigd door de K.Ben. van 10 april 1957 en 13 juli 1957.

131. *Ondergrondse Werken*. — Bij K.B. van 8 mei 1958 (S. 29 mei 1958, 4390) wordt verbod opgelegd om kinderen minder dan 16 jaar oud te werk te stellen aan alle ondergrondse werken.

132. *Diamantnijverheid*. — Bij K.B. van 27 mei 1958 (S. 29 mei 1958, 4390) worden de voorwaarden voor aanneming van werkplaatsen der diamantnijverheid, vastgesteld.

133. *Arbeid en Sociale Voorzorg*. — Bij K.B. van 14 maart 1958 (S. 26-27-28 mei 1958, 4354) worden toezichtscommissies voor de tijdelijke woonegeenheden en cantines van de werknemers in de nijverheids-, landbouw- of handelsondernemingen en exploitaties in verschillende bedrijfstakken opgericht.

134. *Pensioenen*. — *Personeel van instellingen van openbaar nut*. — De wet van 28 april 1958 (S. 30 mei 1958, 4416) regelt het pensioen van het personeel van sommige instellingen van openbaar nut alsmede van hun rechthebbenden.

135. *Ouderdomspensioen voor zelfstandigen.* — Het K.B. van 16 mei 1958 (S. 31 mei 1958, 4465) stelt de uitvoeringsmaatregelen vast van artikel 20 der wet van 30 juni 1956 betreffende het ouderdomspensioen der zelfstandigen.

V. Fiscaal Recht.

136. *Inkomstenbelastingen.* — De wet van 30 april 1958 (S. 11 mei 1958, 3797) wijzigt de samengeordende wetten betreffende de inkomstenbelasting t.a.v. het systeem van forfaitaire aanslag en t.a.v. het dienstjaar van de aanslag der werkende vennoten.

137. *Invoerrechten.* — De wet van 26 april 1958 (S. 19-20 mei 1958, 4076) bekrachtigt het K.B. van 10 augustus 1956 betreffende het tarief van invoerrechten.

138. *Successierechten.* — Bij de wet van 24 april 1958 (S. 15 mei 1958, 3948) wordt artikel 149 van het wetboek der successierechten aangevuld.

139. *Douanen en Accijnzen.* — De wetten van 30 april 1958 (S. 16-17 mei 1958, 3988) en van 2 mei 1958 (3991) reglementeren de douanen en accijnzen. Bij dezelfde wet worden sommige bepalingen van de algemene wet van 26 augustus 1922 en van de wet van 4 maart 1946 gewijzigd of opgeheven. Ter zake van douanen en accijnzen wordt aan de Koning een reglementerende bevoegdheid toegekend.

140. *Douane-Entrepôts.* — Het K.B. van 20 mei 1958 (S. 24 mei 1958, 4286) wijzigt het K.B. van 7 juli 1857 houdende algemeen reglement op de dienst van de douane-entrepôts.

141. *Met het zegel gelijkgestelde taxes.* — Het K.B. van 22 mei 1958 (S. 25 mei 1958, 4309) wijzigt het Wetboek en de algemene verordening op de met het zegel gelijkgestelde taxes.

142. *Accijnzen.* — Bij K.B. van 22 mei 1957 (S. 31 mei 1958, 4466) worden de wetsbepalingen betreffende het accijnsregime van minerale olie gecoördineerd.

H. Boonen.

MEDEDELINGEN

Vlaams Rechtsgenootschap te Leuven

Wij delen hieronder de tekst mede van de omzendbrief die door het Vlaams Rechtsgenootschap aan de Universiteit te Leuven verzonden werd aan zijn leden in verband met de algemene vergadering van zondag, 28 september 1958.

* * *

Het Bestuur van het Vlaams Rechtsgenootschap (Vereniging van de Vlaamse oud-studenten van de Rechtsfaculteit te Leuven) heeft de eer U uit te nodigen tot de *algemene vergadering*, die zal worden gehouden te Leuven op *zondag 28 september* e.k. te 10.30 uur, in haar Gerechtszaal (ingang langs het Pauscollege), onder het voorzitterschap van Meester L. Bosmans, gewezen stafhouder van de Balie te Leuven. Op de dagorde staat het actuele probleem van *Het wetsontwerp tot invoering van de «probation» in het Belgisch strafrecht*. Professor J. Rubrecht, Rechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Leuven, zal het onderwerp inleiden. Nadien zal een debat plaatsvinden. Enkele leden van de magistratuur, die de «probation» praktisch beoefenen, worden op de vergadering uitgenodigd.

Daarna zal er gelegenheid zijn om samen te *lunchen*,

in een restaurant van het centrum van de stad. De prijs bedraagt (dienst inbegrepen, zonder drank) de som van 125 frank. Het Bestuur zou het ten eerste op prijs stellen de inschrijvingen in de eerstvolgende dagen te mogen ontvangen, uiterlijk op 20 september e.k., door storting op de postrekening n° 1328.33 van de «V.Z.W.D. Vlaams Rechtsgenootschap te Leuven».

Aanvaard, Waarde Heer en Geacht Medelid, de hartelijke groeten van

HET BESTUUR :

E. Van Dievoet, ere-voorzitter; F. Collin, voorzitter; J. Beuckelaers, P. Knapen, E. Ooms, A. Pauwels, J. Rubrecht, G. Van Dievoet, Z. Van Hee, K. Van Tyghem, leden; A. Prims, sekretaris.

TIJDSCHRIFTEN

Rechtskundig Tijdschrift voor België : n° 2 - 1958.

R. Van Lennep, Kort overzicht van de Burgerlijke Rechtspleging.

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en publiek recht : n° 4 - juli 1958.

Dr H. Buch, Evolutie van het Belgisch tractatenrecht. — Prof. Dr F. de Visschere, Steeds op zoek naar het «politiek recht». — K. Overmeire, Het statuut van het gemeentepersoneel in België. — C. Vanstraelen, Het voorafgaand visum van het Rekenhof en de provincie.

Tijdschrift van de Vrederechters : n°s 6-7 - juni-juliet 1958.

Union des Juges de Paix : Congrès de Bruxelles.

Tijdschrift voor Gemeenterecht : 8° afl. - augustus 1958.

Dr Jur. Kan Borret, Het bevestigen van door de voogdijoverheid niet-goedgekeurde beslissingen.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift : n° 12 - augustus 1958.

G. Leysen, Geschiedenis der belastingen in onze gewesten.

De Gemeente : n° 93 - juli - augustus 1958.

T. Lathouwers, Over het nemen van besluiten «in extremis». — G. Viseur, De verkiesbaarheid der kandidaten voor de gemeenteverkiezingen. — F. Wastiels, Het rechtsbegrip «onderhouds- en instandhoudingswerk» in de wetgeving op de bouwpolitie. — F. Geerts, De directe gemeentebelastingen. — L. Bosman, De nieuwe bepalingen van de organieke wet van 10 maart 1925 met betrekking tot de verzorging, het vervoer en de hospitalisatie van zieken en gewonden in spoedeisende gevallen (wet van 8 april 1958).

Arbitrale Rechtspraak : n° 452 - augustus 1958.

Mr P. Sanders, Arbitrage Conventie New-York 1958.

Nederlands Juristenblad : afl. 29 - 6 september 1958.

Prof. W. L. G. Lemaire, De achtste zitting van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht. — Prof. Mr J. C. van Oven, Hertrouwen van de overlevende echtgenoot der slachtoffers van vliegtuigrampen. — Mr S. L. F. de Hartogh, Oordeel over een vrij beroep. — Ch. F. L. Nord, Een ambtenaar-jurist en Het Vrije Beroep. — C. N. Peyster, Leeftijdsgrens voor vervolgbaarheid. — Mr B. Stokvis, Het mondelinge stemmen in de Staten-Generaal.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie : n° 4549 - 30 augustus 1958.

Y. D. C. van Duyn, Overdracht van bedrijven, uitreden van firmanten en verzorgingsregelen. — J. Hofman, Stamrechtproblemen in vennootschapscontracten. — Tj. S. Visser, Nader over lijfrente en fiscus.